

TÜRK-İ

nisan

1965

26

ankarada
bir dost OMER BECU

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

AYLIK DERGİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

NİSAN

1 9 6 5

YIL : 3

SAYI : 26

Fiatı : 250 Krş.

1 Yıllık 25.00 TL.

TÜRK - İŞ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ

Seyfi DEMİRİSOY

Genel Yayın Müdürü

Cktay POYRAZ

Yazı İşleri Müdürü

Özer ESMER

İDARE ve YAZIŞMA ADRESİ

İşçi Sigortaları Hanı
Atatürk Bulvarı Kat 1/2
YENİŞEHİR — ANKARA

Telefon :

12 66 18 — 12 37 67

TÜRK - İŞ DERGİSİ BASIN AHLÂK YASASINA
UYMAYI KABUL ETMİŞTİR.

DİZİLDİĞİ VE BASILDIĞI YER

Saik

SUNUŞ

Geçen sayımızda, Kozlu ve yeni Çeltik olaylarının ızdırabı içinde kutlayamadığımız Kurban Bayramını, okurlarımızın en iyi şekilde geçirdiklerini ümit ederiz. Bayramlar ve tatiller ile dolu olan Nisan ayının, işçi kardeşlerimiz için olduğu kadar bütün vatandaşlarımız için de ilgi çekici olaylara sahne olduğunu kabul etmek gerekir.

Son yıllarda, iş ve işçi hareketinin ülkemizin sosyal yapısındaki etkilerini göz önüne alırsak, Nisan ayı olaylarının ve sonuçlarının işçi hareketini ne kadar ilgilendirdiğini kolayca anlıyabiliriz. Öyle ilginç bir Nisan ayı geçirdik ki, Yurt dışında;

Kıbrıs rumlarının Zürih ve Londra antlaşmalarını yeniden ihlâl etmeleri, Kuzey Vietnam'ı Amerikalıların bombalamaları, Fransa'nın SEATO paktından çekilme kararı alması, Bulgaristan'da mevcut rejim aleyhine ihtilâl teşebbüsü yapılması, Şili'de halkın ve işçi sendikalarının ayaklanması, Yurt içinde;

Mebus ve Senatör ödeneklerinin 5100 liraya çıkarılması,

Koalisyon ortaklarının TRT ile ihtilâfa düşmesi,

Türk-İş'in işçi hareketini bölmek isteyenlerin niyetini gün ışığına çıkarması, ICFTU Genel Sekreteri Ömer Becu'nun yurdumuzu ziyareti,

Petrol, Maden, Ticaret, Devletleştirme, Liberalizm, Grevler, Lokavt Kongreler, Seminerler, Toplantılar ve nihayet çalışma ve sosyal hayatımızla direkt ilgili ve bir an önce çıkarılması gerekli kanunların geciktirilmesi hep bu Nisan ayında oldu.

Dergimizin bu sayısında, yerimizin yettiği kadarı ile bazı konulara değindik, bazıları eleştirdik, bazıları ise evvelce ilân ettiğimiz gibi delil ve ispatlarıyla okurlarımızın gözleri önüne serdik. Böylece, Türk işçi hareketinin geleceği bakımından büyük önem taşıyan "Kimin doğru yolda olup, kimin olmadığı" yargısını kıymetli okurlarımıza bıraktık.

TÜRK - İŞ

BU SAYIMIZDA

Türk Sendikacılığı ile iftihar
Ediyoruz

Ömer BECU

Kalkınma Hızı ve Politikaları

Halil TUNÇ

Petrol Savaşı

Doğan AVCIOĞLU

TÜRK-İŞ Diyor ki...

Gül Neş'e KUTLU

Geçinme İndeksleri

Okan ATKAN

Enflasyona Karşı Tedbirler

OECD

Beklenen Kanunlar Nerede?

Özel Sektör ve Vergiler

Hitabet Sanatı

Sosyal Sigortalar

Ocağım (Şiir)

Sabri Caşkun GÖNÜLLÜ

Parlamento Çalışmaları

Petrolün Millileştirilmesi

Soruyoruz

İş Kanunu Tasarısı Hakkında

Türk-İş Görüşü

ICFTU Nedir, Ne yapar?

Nereye Gidiyoruz?

Delil mi İşte Delil!

1 Mayıs Mesajı

OLAYLAR :

— Becu'nun Ziyareti

— TİP Meselesi

— Macun Çiftliği

— Ödenekler

— TRT Konusu

Yurt ve Dünya Haberleri

KAPAK

60 Milyon işçiyi temsil eden, Uluslararası Hür
İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) Genel
Sekreteri Ömer Becu Nisan ayı içinde Türkiye'yi
zivaret etti.

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Ömer Becu, 21 Nisan Çarşamba günü Ankarada Sosyal Sigortalar Kurulu Salonunda düzenlenen toplantıda, çok ilgi çekici bir konuşma yapmıştır. Becu'nun konferansının özetini aşağıda sunuyoruz.

TÜRK SENDİKACILIĞI İLE İFTİHAR EDİYORUZ

Başkan Demirsoy'un kısa takdim konuşmasından sonra kürsüye gelen Becu, sözlerine, «ben okumuş bir insan değilim» diyerek başlamış ve şöyle devam etmiştir: «Ben de hepiniz gibi bir işçiyim. Başkan Demirsoy yaptığı konuşmada, benim kırkbeş yıldır sendikacılık yaptığımı söyledi. Gerçekten bu yıl, ilk sendikaya girdiğim tarihten itibaren kırk beş, fiilen sendikacılığa başladığım tarihten beri de otuz altı yıl geçmiş bulunuyor.»

Kendisinden kısaca bahsetmek lüzumunu hissettiğini belirten Becu, çok fakir bir ailenin çocuğu olduğunu söyleyerek demiştir ki:

«Ben denizciyim. İstismar nedir bilirim. Babam, annem fakir insanlardı. Hatta diyebilirim ki, babam, memleketimizin en fakirlerinden biriydi. Annem, ilk evlendiğinde, evlerine kör bir at girdiği taktirde, hiçbir şeyin devrilmeyeceğini, çünkü evde hiçbir eşyanın bulunmadığını söylerdi. Bunları anlatmanın bir sebebi var. Yaptığım geziler sırasında gittiğim az gelişmiş ülkelerde, Avrupalıların zengin insanlar olarak tanındığını gördüm.»

SADECE ELLİ YIL ÖNCE

Becu, sendikacılık mücadelesine ilk atılan insanlardan olmadığını, kendisinden daha önce, iki-üç kuşağın daha sendikacılık mücadelesi yapmış olduğunu, bu şerefin kendisine ait olmadığını belirterek sözlerine şöyle devam etmiştir:

«Avrupada, işçinin günde 16-17 saat çalıştığı, ücretlerin yaşamak için çok az, ölmek için çok fazla olduğu, yeraltında, madenlerde küçük çocukların ça-

» Emeginin karşılığını alamayan işçilerle, sırtlarına makinalı tüfek dayanarak çalıştırılanların emekleriyle, bir devlet veya bir ekonomi meydana getirilemez. »

lıştırıldığı, çocuklarını bu şartlar altında çalıştırmının, ana ve babalar için bir hak olarak kabul edildiği devirlerde, bu mücadeleler yayılmağa başlamıştı. O günlerden bugüne, sadece 50 yıl kadar geçmiştir. Çok uzun bir zaman değil.

Türkiye'ye gelmeden önce ziyaret ettiğim İran'da, küçük çocukların çok zor şartlar altında halı tezgâhlarında çalıştırıldığını gördüm. Sebebinin sordum' «Onların küçük ellerine ihtiyacımız var» dediler. Onlara söyledığım şu oldu:

Bu hâl medeniyetimizin yüz karasıdır. Küçükleri sakat bırakmak bahasına, bu işkolunu geliştirmeye çalışmak gayri insanidir.

ZENGİNİ DAHA ZENGİN, FAKİRİ DAHA FAKİR

Bugün, gelişmekte olan ülkelerde iş şartları, Avrupa'nın, gelişme çabasında bulunduğu döneme göre daha iyidir. Çünkü, bizim o zamanlar, haklarımız ve sendikalarımız teminat altında değildi. Sosyal kanunlarımız yoktu. Mevcut kanunlar, işçiler aleyhine düzenlenmişti. Hükümetlerin izlediği politika, sadece zenginleri korumayı, zengini daha zengin, fakiri daha fakir yapmayı hedef tutuyordu. Buna karşı çıkanlar, işçi haklarını korumaya çalışanlar, kanunların, sadece zenginleri korumak için hazırlanmış olması dolayısıyla, polis merkezlerinde türlü baskılarla karşılaşıyorlardı.

Avrupada bugün, şartlar, sendikaların güçlenmesi sosyal mevzuatın yerleşmesiyle çok değişmiştir. Artık işçi korunabilmektedir. Bunda en büyük şeref payı sendikacılık mücadelesine aittir. Buna rağmen bugün amacımıza ulaşabilmiş değiliz. Hedefe varmak için ömrümüzün yetmeyeceği bir gerçektir. Bu

BECU DİYOR Kİ :

...Bir memleket ekonomisinde üretici sermaye işçinin elleridir, para değildir.

yüzden sendikacılığımız, bugünkü dinamik şekliyle yaşamaya devam edecektir.»

ULUSLARARASI SENDİKACILIK HAREKETİNİN TARİHİ

ICFTU Genel Sekreteri, daha sonra, uluslararası sendikacılık hareketinin tarihçesini anlatmış, asrın başında, dünya sendikalarının birleştirilmesi için ilk adımın atılmış olduğunu, İkinci Dünya Savaşından sonra, özellikle bazı İngiliz Sendikacılarının bütün dünya işçilerinin bir araya getirilmesi fikrini ortaya attıklarını ve bu suretle «bütün dünya işçileri birleşiniz» sloganı altında, 1945 yılında komünist ülkeler işçilerinin de katıldığı «Dünya İşçi Sendikaları Federasyonu» nun kurulduğunu söyleyerek demiştir ki :

«O tarihlerde çoğumuz, bunun yürüyemeyeceğini söylemiştik. Hür olanla, hür olmayana bir araya getirmek, aynen ateş ile suyu karıştırmaya benzemekteydi. Dört yıl süren bu deneme devresinde tecrübemiz acı oldu. Dört yıl süre ile, hep işçi hareketlerini bölücü çalışmalara tanık olduk. Dört yıl boyunca, hep politika, politika, politika yapıldı. Ve bu süre içinde, sendikacılık, işçi menfaatleri hiç bir şekilde ele alınmadı. Boşa geçen bu dönem sonunda, komünistlerden kurtulmak gereğini duyduk ve şimdiki kuruluşumuz bu şekilde meydana geldi.»

ALTMİŞ MİLYON ÜYE

Genel Sekreter Becu, bundan sonra dünya sendikacılık hareketinde gelişmeleri anlatmış, o tarihlerde 20 milyon civarında olan üye sayısının, mucize denilebilecek bir hızla artarak, bugün 60 milyona ulaştığını ve ICFTU bünyesinde dünyanın her yanındaki özgür ülkelerdeki sendikaların yer aldığını söylemiş, Konfederasyon bünyesinde yer alan sendikaların, üzerlerine düşen görevleri, sorumluluklarını bilerek yapmaya çalıştıklarını, bunun için az gelişmiş yardım edildiğini sendikacılık hareketinin bir an önce, kalkınmasını sağlamak amacıyla, geliştirmekte olan ülkelerdeki sendikalara yılda 19 milyon Türk Lirası yardım edildiğini belirtmiştir. Becu, yardımın nasıl yapıldığını da anlatmıştır. Buna göre bu yardımın bir kısmı, nakdi yardım olarak verilmekte, ayrıca, uzmanlar gönderilerek, sendikaların geliştirilmesine çalışılmaktadır. Bunun dışında, dün-

yanın her yanında, güç durumunda kalan sendikalara yardımcı olabilecek temsilciler bulundurulmaktadır. Ayrıca, birçok ülkelerde sendikacılık kolejleri açılmıştır. Genel Sekreter Becu, daha sonra, ICFTU bölge temsilciliklerinden bahsetmiş, bunların yerleri ve çalışma şekilleri hakkında geniş bilgi vermiştir. Konfederasyonun politikasının uzun vâdeli olduğunu belirtten Ömer Becu, sözü, bağımsızlığına yeni kavuşmuş ya da kavuşmakta olan ülkelere getirerek demiştir ki :

SENDİKALARIN GÖREVİ

«Bu ülkelerde, sendikalar zayıf olduğundan, kendilerine karşı girişilen savaşı kazanma imkânlarından mahrumdurlar. Bu yüzden bu sendikaların derhal güçlendirilerek, savaş sahasını kaybetmemelerini sağlamak gerekmektedir. Sömürgecilikten kurtulup, bağımsızlığına kavuşan ülkelere pek çoğu bugün, tam bir diktatörlük değilse bile, polis devleti olma yolundadır. Bu ülkelerdeki sendikalar, devletin tam bir kontrolüne tâbi kılınmaktadır. Yerleştirilmeğe çalışılan, tek parti sistemi, bizim sendikacılık hareketimizi bile, kendilerine muhalif bir akım olarak görmek eğilimindedir.

Biz bu ülkelerin sömürgecilerden kurtulmasına çalıştık. Onların kendi kendilerini yönetmelerini, tam bir halk idaresinin hakim olmasını istedik. Ben bu ülkelere yaptığım ziyaretlerde, devlet başkanlarına, tutumlarının yanlış olduğunu söyledim. Bağımsızlık için, hürriyet için yapılan ihtilaller, devrim hareketleri yeterli değildir. Bunları, sosyal alanda yapılacak, ihtilaller, devrim hareketleri izlemelidir. İhtilaller, sadece kan dökülerek yapılmaz, huzur ve sükun içinde de yapılır. Bu gibi ülkelerde en az iyi niyetle, sosyal adaletin yerleştirilmesi, sosyal güvenliğin getirilmesine çalışılırsa, barış ve sükun içinde bütün meseleler hallolur. Ancak, bazı ülkeler, değişik bir yol tutuyorlar. Bu ülkelerin yarın karşı karşıya kalacakları ihtilaller, umdukları gibi, sulh ve sükun içinde geçmeyecektir. Bunlar, kendi ülkelerinde ki sendikacılık hareketini, dünya sendikacılığından ayırmak istiyorlar. Uluslararası hür sendikacılık hareketinden ayrılarak kendi ülkelerindeki sendikacılık hareketinin güçlenmesini önlemek, onları devlet ve hükümetlerin kontrolüne sokabilmek ümidindedirler.»

Omer Becu, Hür Dünya İşçi Sendikaları Konfederasyonu ile Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu arasındaki anlaşmazlığın nedenlerini açıkladı

Gelecek sayımızda yayımlıyoruz.

"TÜRK - İŞ
ICFTU'nun
en kudretli
üyelerinden
biri
haline
gelmiştir,,

OMER BECU İLE ÜÇ GÜN

**ATA'NIN HUZURUN-
DA — ICFTU Genel
Sekreteri Ömer Becu,
60 Milyon işçinin say-
gısını Atatürk'e ileten
satırları, Anıt Kabir'in
onur defterine yazıyor.**

19 Nisan günü Türk-İş Ge-
nel Merkezi'nde hummalı bir faa-
liyet göze çarpıyordu. Sendika li-
derleri, uluslararası işçi hareketi-
nin en önemli şahsiyetlerinden bi-
rini karşılamak üzere toplanmış-
lardı. Türk-İş Yönetim Kurulu
üyeleri, milli sendika ve federas-
yon başkanları, Türk-İş Bölge
Temsilcileri, diğer sendika yöne-
ticileri sabırsızlıkla bekliyorlardı.
Nisan ayı başlarında Orta Doğu
gezisine başlayan ICFTU Genel
Sekreteri Ömer Becu Türkiye'de
üç gün kalmak ve Türk sendika-

cıları ile tanışmak üzere, Türk-İş'
in davetlisi olarak gelecekti.

Ömer Becu ve ICFTU Örgüt-
lenme Merkezi memurlarından
Mr. Goose saat 18.30 da Esenboğa
Hava Alanı'nda karşılandılar. Se-
yahatinin nasıl geçtiğini soran mu-
habirimize Becu'nun ilk sözü şu
oldu; «Yurdumuza ayak bastığım
andan itibaren yorgunluğumu u-
nuttum diyebilirim. Adana Bölge
Temsilciniz ve Adana'lı meslektaş-
larınız bizleri Adana Hava Alanı'
nda çiçeklerle karşıladılar. Bura-
da da durum aynı... İşçi arasm-

daki dayanışmanın, bağlılığın bun-
dan daha canlı misaline raslama-
dım diyebilirim. Misafirperverliği-
nize hayran kaldığımı belirtmek
isterim...»

Bu sendikaların, kendilerine yapılan baskıya karşı
koyamamalarını üzüntü ile karşılıyor. Eğer, sendi-
kalar güçlü olsalar, bu baskılara mutlaka karşı koya-
bilirler, kukla hâline gelmezler. Biz kavga istemiyö-
ruz. Bizi mecbur etmezlerse, grev de istemiyoruz.

ZORUNLU ÇALIŞMA METODU

Bu ülkelerde sanılıyor ki, zorunlu çalışma me-
todlarıyla bir ekonomi canlandırılabilir ve yaşatı-
lır. Özgür olmayan, çalışmak istediği zaman çalış-
mayan, ya da çalıştığı zaman emeğinin karşılığını
alamayan işçilerle, sırtlarına makineli tüfek dayana-
rak çalıştırılanlarını emekleriyle, bir devlet veya bir
ekonomi meydana getirilemez. Bunun en güzel örne-
ği, Sovyet Rusya'dır. Orada ziraat politikası, bütün
ümitlere rağmen, bu yüzden iflas etmiştir. Diğer en-
düstriler de aynı yoldadır.

Bir memleket, hür ve demokratik olduğunu iddia

ediyorsa, eğer bir memleketteki şartlar, insanlık
haysiyetiyle bağdaşabiliyorsa, o ülkede bunun en a-
çık belirtisi hür ve bağımsız sendikacılığın varlığı-
dır. Buna imkân tanımayan ülkeler, hür ve demok-
rat olduklarını iddia edemezler. Hür ve bağımsız
sendikacılık derken, fikir hürriyetinden, söz hürriye-
tinden, birlik ve dernek kurma ve bunun en tabii
sonucu olan grev hakkından bahsediyorum. Bu hür-
riyetler olmadan, demokrasi iddiası varit olamaz.

SENDİKACILIK YAŞAYAN KUVVETTİR

Sendikacılık yaşayan kuvvettir ve öyle kalacak-
tır. Benimsemediğimiz olumlu yolda, biz, memleket
ekonomisinde görevimizi yerine getirme arzusu ile
dolu bir hareketiz. Bir memleket ekonomisinde üre-
tici sermaye işçinin elleridir, para değildir. Biz bu
çalışmalarımızla, belli bir sınıfın değil, toplum için-
de her kişinin menfaatlerini ön plânda tutmaya uğ-

ICFTU nedir, ne yapar ?

Ikinci Dünya Savaşından sonra, işçi hareketinin uluslararası alanda örgütlenmesi gereği üzerinde durulmuş ve 1945 yılında «Dünya İşçi Sendikaları Federasyonu» kurulmuştur. İlk yıllarda, 20 milyon üyeli bu kuruluşun içinde demir perde gerisi ülkeler de bulunmaktaydı. Komünist kuruluşların «Dünya İşçi Sendikaları Federasyonu» nı kendi ideolojilerinin yayılması için bir araç kabul etmeleri üzerine ilk anlaşmazlık patlak verdi. Batı dünyasının hür sendikaları bu örgütten ayrılarak merkezi Londra'da olmak üzere 7 Aralık 1949 tarihinde ICFTU (Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu) nu kurmuşlardır.

O zamanlar 30 milyona yakın üyesi olan ICFTU'nun bugün 60 milyonun üzerinde üyesi vardır. 96 ülkeden 122 işçi kuruluşunun üyesi olduğu ICFTU'nun merkezi şimdi Belçika'nın başkenti Brüksel'dedir. Başkanı aynı zamanda İsveç İşçi Sendikaları Konfederasyonu başkanı olan Arne Gaijer, Genel Sekreteri, ay içinde yurdumuzu ziyaret eden Ömer Becu'dur.

ICFTU'nun dört kıtada Bölge Teşkilatı Merkezleri, bir çok ülkede ve uluslararası kuruluşlarda temsilcilikleri vardır. İşçi ve İş konuları dışında üyesi olan kuruluşların ülkelerinde ve dünya yüzeyinde, üyeleri yararına her konuda araştırmalar, çalışmalar ve eleştirmeler yapar. ICFTU'nun uluslararası alandaki savaşını şu üç kelime ile özetleyebiliriz :

EKMEK — BARIŞ — ÖZGÜRLÜK

Becu teker teker sendika liderleri ile tanışılıyor, her birinin elini sıkıyor, hatırlarını soruyordu. Sendika liderleri Becu'yu tahminle-

rinden daha genç ve dinç buldular, rını gizlemiyorlardı. Hür dünyada demokratik usullerle «EkmeK... barış... özgürlük» mücadelesi yapan

dev teşkilatın en sorumlu yöneticisi ise son derece memnun görünüyordu.

20 Nisan sabahı Becu ile Türk-İş yöneticileri uzun süren bir toplantı yaptılar. Toplantıda daha ziyade toplu pazarlık müessesesi ve Türkiye'deki tatbikatı üzerinde duruldu. Becu bazı Asya ve Afrika memleketlerinde Uluslararası Sendikacılık Hareketinin karşılaşmakta olduğu güçlüklerden bahsetti. Türk sendikacılık hareketinin kısa zamanda kaydettiği gelişmede TÜRK-İŞ'in ve Türk-İş bünyesindeki kuruluşların hissesi olduğuna işaret ederek, «sizlerle iftihar ediyoruz» dedi.

Aynı gün öğleden sonra Başkan Demirsoy, Genel Sekreter Yardımcısı Sıranç ve Ömer Becu Anıt Kabiri ziyaret ettiler. Anıt Kabir hakkında «sade ve muhteşem» diyen Becu özel deftere şu satırları yazdı: «Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun çatısı altında toplanan 60 milyon işçi adına huzurunuzda en derin saygılarımla eğilirim.»

Saat 17.00 de Çalışma Bakanı'nı ziyaret eden Becu milletlerarası işçi hareketinin hedef ve amaçlarını açıkladı. ICFTU'nun komünizmle milletlerarası alanda mücadele ettiğinin öğrenilmesi hissedilir bir ferahlık ve memnuniyet yaratmıştı. Bu gözlerden kaçmadı.

raşmaktayız. Bu itibarla, bizi muhalefet grubu olarak göstermek isteyen veya kabul eden ifadeleri ve iddiaları reddederiz. Biz, işbirliği isteyen bir grubuz. Biz, hükümetlerle işbirliğine hazırız. Biz, siyasi partilerle işbirliği yapmağa hazırız. Biz, haklarımızı verdikleri taktirde, hatta, işverenlerle dahi işbirliğine hazırız. Sendikacılığın geliştiği ülkelerde, ekonomi ve iç politikanın istikrarlı olduğu bir gerçektir. Bunda işbirliğinin rolü inkâr edilebilir mi? Biz, şerefli olan herkesin dostuyuz. Mümkün olsa, düşmanımız olmasın isteriz. Ancak, konuşmanın başında elli yıl önceki çalışma şartlarını anlattığım Avrupada, idare, şerefsizlerin elindeydi. Hükümetler ve Parlâmento, belli bir sınıfın çıkarlarını üstün görme, üstün tutma azmi ve niyeti içindeydiler. Bunlarla mücadele ettik. Hükümetler, halk için çalışıyorlarsa, onlarla işbirliği yapmak bir vazifedir; işbirliği yapılmalıdır. İlerici kuvvetlerle de aynı paralelde gayretler sarfet-

mek mümkündür. Bu ilerici kuvvetler, hükümet olabilir, siyasi partiler olabilir. Fakat, işbirliğinde esas olan, karşılıklı değer verme, karşılıklı saygı ve karşılıklı serbestidir. Bu şekilde uygulanacak bir politika, hürriyet demektir, demokrasi demektir.

«TÜRK SENDİKACILIĞI İLE İFTİHAR EDİYORUZ»

İç işlerinize karıştığım şeklinde yorumlamamanızı rica ederek, sizlere memleketiniz hakkında bazı şeyler söylemek isterim.

Ben çok gezen bir insanım. Çeşitli ülkelerdeki iş şartlarını yerinde görüp, anlamak görevimdir. Memleketinize daha önce gelmek istemişim. Fakat, şimdi sendikacılığımız bu safhada iken gelmiş olduğuma çok memnunum.

Akşam 20.30'da Becu şerefine bir yemek verildi. Yemeğe bütün sendika liderleri davet edılmışler. Gayet samimi bir hava içinde devam eden yemek sonunda Başkan Demirtsoy, kadehini Becu şerefine kaldıracağını ifade ederek, «Maddi ve manevi desteğin, müzakerelerimizle karşılıklı olduğum çok sevindim taraf gayretlerimizin lara rol büyük olmuştur. Bizleri en hareketimizin gelişmesinde oynadık sektörel borç bildirim. Sendikacılık hareketimizden biri haline gelmiştir.»

21 Nisan sabahı saat 11.00 da Başkan Suat Hayri Urganlı ziyaret edildi. Başkan Demirtsoy, Genel Sekreter Tunç, Ömer Becu ve Mr. Goose Başkanla yarım saat

kadar görüştüler. Bir ara Başkan, Başkan Demirtsoy ve Becu arasında şöyle bir konuşma cereyan

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu

Genel Sekreteri Ömer Becu'nun üç soruya cevabı.

Soru 1) Sendikalar gelişme safhasında, siyasi faali-

yette bulunmaktadırlar? Bunun şekli ne olmalıdır?

Soru 2) İktisaden az gelişmiş ülkelerde, sosyal ada-

let nizamı kurulduktan sonra mı kalkınma olur, yoksa

kalkınma yapıldıktan sonra mı sosyal adalet gelir. Her

iki ilkenin birliğinde yürütülmesi mümkün müdür?

Soru 3) Millî sendikacılığı mı, yoksa Federatif sen-

dikacılığı mı tavsiye edersiniz?

Ömer Becu'nun bu sorulara verdiği cevapları gele-

cek sayımızda yayımlayacağız.

BECU ŞEREFİNE — Genel Sekreter Ömer Becu, şerefine verilen

yemekte, işçi liderleri ile bir arada.

etti:

«Becu — Türk işçisinin toplu

pazarlık yapma ve grev hakkını el-

de ettiğini öğrendiğimiz an, evvah

dedik. Şimdi Türkiye'de grevler bir

birimi kovahyacak ve kısa bir za-

manda haklar işlenmez hale sokula-

ca. Ancak ne güzel bir tatbikat.

tir ki, düşüncüklerimiz tam aksi

tecilli etmekle kalmamış, aynı za-

manda Türk-İş önderliğinde Türk

sendikacılık hareketini iftihar edile-

cek bugünkü seviyesine getirmiştir.

Demirtsoy — Eftendim 36 yıldır

sendikacılık yapan arkadaşımız böy

le düşünürse, kimbilir, memleketi-

MAHVİNİZİ HAZIRLAYACAK HAREKET

«Sizleri eristiginiz bu merhale dolayısıyla tebrik etmek isterim.

Öte yandan, sağda solda söylenen bir takım söz-

ler var. Çeşitli dedikodular yapıyor. Deniliyor ki,

Türk-İş iyi değil. Türk-İş su, Türk-İş, bu .. Bunlar

kulağıma geliyor. Hatta diyorlar ki, «yeni bir konfe-

derasyon kurmak lazım».

Kim eristigili merhaleden yüzde yüz memnun o-

lur ki? İşçi, sendikacısından yüzde yüz tatmin olabi-

lir mi? Bu bususlar, memleket sendikacılığı dışında

değil, o aile içinde halledilmelidir. Bu gibi bususlar,

kendi mutfağınızda balledilmelidir. Kirli camuslar,

disarda herkesin gözü önünde değil, kendi aramızda

yıkamalıdır. Böyle bir yolu tercih edis, Türk-İş'e

ragmen teşekküller meydana getiris, sadece mahvi-

nizi bazırlayacaktır.

Dünyada hiçbir ülke daha yoktur ki, hiçbir sen-

dikacılık hareketi daha yoktur ki, bu kadar kısa za-

manda böyle parlak bir gelişme gösteribilmiş olsun.

Bunu tecrübelerime ve bilgilime dayanarak söyle-

mekteyim. Çok kısa zamanda büyük bir gelişme ya-

plımuştur. Sizler bununla iftihar edin. Biz, Türk

Sendikacılığı ICFTU bünyesinde, aramızdadır di-

ye iftihar ediyoruz. Ancak, bu gelişmeyi imkân dahi-

line sokan bir takım gerçekler var. Mesela mevzuat

ve kanunlar. Bu kanunlar olmasaydı, gelişme bugün-

gü şekilde gerçekleşemezdi. Bunu yaparlara, teşek-

kür etmek, minnettar kalmak gerektir.»

Becu daha sonra, altı ay içinde yüzde 46 zam

aldığı için kendini şampiyon ilan etmiş olduğunu,

ancak, Türkiye'de mesela, maden iş kolunda bundan

çok daha fazla zam alınmış olduğunu öğrendiğini

söylemiş ve sözlerine devamla demiştir ki:

TÜRK-İŞ'TE — Dünya sendikacılık hareketinin öncüsü ile Türk işçi hareketinin öncüleri Türk-İş Genel Merkezinde ortak meseleleri konuştular.

mizde hükümet erkânı, işverenler neler düşünmemişlerdir.!

Başbakan Ürgüplü — Aynı endişeyi bendeniz de duymuştum. Fakat misafirimizin de belirttikleri gibi, Türk-İş ve onun mes'uliyetini

müdrük yöneticilerinin gayretleriyle, bu gibi endişelerin lüzumsuz olduğu bir gerçek olarak karşımızdadır.»

Daha sonra Becu, Orta Doğu gezisi sırasında edindiği intibaları naklederek, «İran Şahı Türkiye'de-

ki sosyal gelişme karşısında kıskançlık duyduğunu gizlememekte dir...» dedi.

Ömer Becu öğleden sonra çeşitli sendika ve federasyonlar hakkında bilgi aldı. Akşam saat 18:30 da ise metnini diğer sütunlarımızda bulacağınız ve büyük bir ilgi ile karşılanan konferansını İşçi Sigortaları Kurumu Toplantı Salonunda verdi.

22 Nisan sabahı Esenboğa Hava Alanı'ndan İstanbul'a yola çıkarken Becu, Başkan Demirsoy'a «Mayıs ayı sonunda daha uzun kal. mak üzere yurdunuza tekrar gel. meğe gayret sarfedeceğim... Türk. ler ve Türk sendikacılarını çok sev dim...» diyordu...

SENDİKACILAR ELELE — Ömer Becu, tanıştırıldığı sendikacıların ellerini sıkıp hatırlarını sordu. Genel Sekreter, sendikaların meselelerini çok iyi biliyordu.

Diğer memleketlerin pek çoğunda, sendikacılık alanında s'zdeki gelişme yapılabilirse, hedeflerimizi daha çok yaklaşmış olacağız, hedeflerimize daha çabuk ulaşabileceğiz. Biraz sosyal adalet, biraz insanlık haysiyetine değer verilmesi, biraz hürriyet ve bunun gibi temel yapıların yerleştirilmesinde, kolaylıkla, mücadele sahasını genişletebilir; açıklıkla, sefaletle mücadelemizde gayemize daha yaklaşmış oluruz. Bu dünyada, öyle insanlar var ki, karınlarına doğru dürüst birşey girmediği için aç olup olmadıklarını bile

iyi bilmemektedirler. Biz, bu mücadelemizde, en büyük desteği geliştirmekte olan sendikalardan göreceğiz.

BİRKAÇ YIL İÇİNDE

Son olarak şunu belirtmek isterim.

Birkaç yıl içinde, şimdiye kadar almış olduğunuz on mislini, ihtiyaç içinde kıvranan, ihtiyaç içinde olan kardeşlerimize ilerletebilecek kuvvete erişeceksiniz; buna eminim.»

TİP İŞÇİ

HAREKETİNİ

NEREYE

GÖTÜRMEK

İSTİYOR

Bizim TİP le metod farkı. mız vardır. Onların uyguladığı, veya uygulamak istediği metodlar bizim anlayışımızla bağdaşamaz.»

Bu sözleri, 8 Nisan Perşembe günü İzmirde düzenlenen bir basın toplantısında Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç söylüyordu. Bir gazetecinin, söz konusu edilen metod farklarının neler olduğunu sorması ve bir örnek istemesi üzerine, Tunç, Kozlu olayları sırasında TİP Genel Sekreteri Rıza Kuas'ın kendisine, «Ne duruyorsunuz? Neden işçilere Zonguldak'a yürümele- rini söylemiyorsunuz?» dediğini ve bu teklif üzerine aralarında geçen konuşmayı açıkladı. Konuşma şöyleydi:

Kuas : — Ne duruyor Türk-İş? Daha ne bekliyorsunuz? Zonguldak'ta işçiler haklarını almak için harekete geçtiler. Siz de neden işçiler hedefiniz Zonguldak demiyorsunuz?»

KUAS — Ne duruyor Türk-İş? Daha ne bekliyorsunuz? Zonguldak'ta işçiler haklarını almak için harekete geçtiler. Siz de neden «işçiler hedefiniz Zonguldak» demiyorsunuz?

TUNÇ — Kime karşı? Ordu orada. İşçi kiminle çarpışacak?

KUAS — Evet, ordu ile çarpışmağa.

delil mi işte delil

TİP Genel Sekreteri Rıza Kuas'm, Halil Tunç tarafın- dan Nisan ayı içinde kamuoyuna açıklanan, «işçileri Zongul- dak'a yürütme» teklifi, üzerinde yapılan «söyledi mi, söy- lemedi mi?» tartışmaları artık bitmiştir. Özellikle, Türk-İş yöneticileri tarafından, «olayların başında açıklanması doğ- ru bulunmayan yeni delil» herşeyi gün ışığına çıkarmış bu- lunuyor.

19 Mart günü yapılan liderler toplantısında, böyle bir konuşma yaptığını, Rıza Kuas da itiraf etmişti. Altmış işçi liderinin huzurunda, sözlerini tevile çalışan Kuas, gene de kimseyi ikna edemediğini görünce, şöyle demek gerektiğini hissediyordu :

«Ben yapı olarak daima işçi hareketlerinin içindeyim. Benim sözlerimden anarşi istediğim mânâsı çıkarılıyor. Na- sıl takdir ederseniz öyle olsun.»

Oysa, Rıza Kuas, bu sözleri söyledikten bir ay sonra, Halil Tunç'un odasındaki konuşmasını inkâr edebiliyordu. Belki, Kuas'm hafızası zayıftı ve herkesin de unutkan ola- bileceğini sanıyordu. Ama, yanlışmış. Üstelik her çeşit in- kârların teyp bandları ile insanı daha da müşkül durumlara düşüreceğini düşünmemiş olsa gerek.

İşte liderler toplantısında Rıza Kuas'ın Zonguldak o- layları ile ilgili sözlerini tevile çalışan konuşmasının band- lardan çıkarılan metni :

Tarih : 19 Mart 1965 Cuma

Yer : Teksif konferans salonu

Kuas devamla : «... Ondan sonra, Zonguldak olayları cereyan ederken, genel sekreterin odasında konuş- tuğum sırada, Hükümet, kuvvetlerini oraya yığıyor. Bütün herkes, gazeteler harıl harıl bize yükleniyor. Biz ne duruyoruz. İdare heyetindeyiz. Bir cevap veremiyoruz.»

Delil arayıp duranlara, bu sözler yetecek mi?

Tunç: — Kime karşı? Ordu orada. İşçi kiminle çarpışacak?

Kuas: — Evet ordu ile.

Tunç: — Siz de işçiyi temsil ettiğinizi söylüyorsunuz. Neden İşçi Partisi yapmıyor bunu?

Kuas: — Bizim bugün buna gücümüz yok. Türk-İş kuvvetli. Biz de o kuvvete gelirsek yaparız.»

Türk-İş genel Sekreteri Halil Tunç'un bu açıklaması ertesi gün gazetelerde büyük başlıklarla yayınlandı ve kamu oyunda geniş yankılar uyandırdı.

TELAŞLANANLAR

Basında çok geniş yer verilen bu basın toplantısı, bir takım çevrelerin telaşlanmasına sebep oldu. TİP., kendisi savunmak üzere, her zaman olduğu gibi ortaya «satılmışlık», «TİP'in seçimlere girmesinin uyandırdığı korku» ve buna benzer lâflarla ortaya çıkarken, kamu o. yunda tereddüt yaratmak amacıyla, «bu sözler neden bir ay sonra açıklanmıştır?», «Rıza Kuas, bu sözleri TİP adına mı, Türk-İş adına mı söylemiştir?» gibi sorular da soruldu?

LİDERLER TOPLANTISINDA

Oysa, bu olay, Kozlu olaylarından hemen sonra, 19 Mart günü Ankara'da yapılan işçi liderleri toplantısında açıklanmış ve Kuas tarafindan da tevile çalışılarak kabul edilmişti.

Türk-İş'in genel politikasının gözden geçirildiği bu toplantıda, özellikle, işçi hareketini parçalama çabaları ve bazı siyasi partilerin bu yoldaki çalışmaları bahis konusu olmuştur.

Nitekim, altmıştan fazla işçi liderinin hazır bulunduğu toplantıda, Türk işçi hareketini ilgilendiren her mesele enine boyuna tartışılmış, herkes fikirlerini söylemiş ve bazı ilginç açıklamalar yapılmıştı. Genel Başkan Seyfi Demirsoy, yaptığı uzun konuşmada, bazı çevrelerin Türk-İş'i nereye itmeye çalıştığını, bugüne kadar ne tekliflerle karşılaştığını açıklamış ve bu arada Rıza Kuas'ın, Halil Tunç'a yaptığı «Zonguldak'a yürümek» teklifinden de bahsederek şöyle demişti:

«Böyle bir politika mı istiyorsunuz? Böyle bir politikada ben yokum».

Kuas'ın, Başkan Demirsoy tarafından açıklanan bu ve son Hükümet değişikliği sırasında protesto için genel grevlere gidilmesi teklifleri toplantıda tenkid edilmiş ve Kuas da bir kaç defa söz alarak hem kendisini hem de genel sekreteri olduğu partiyi savunmuştu.

Ranat çırpması

Az Bile Sana..

Sende utanma yok mu? Eskişehirli işçilerin arasına hangi yüzle çıkacaksın. Benzettiler senin geçenlerde değil mi? Hak ketmedin mi koca müfteri. Buradarla kalacak mı zannediyorsun? Yok öyle şey! Eskişehir'in sokağında, lokan tasında, kahvesinde ne olduğunu yüzüne vuracaklar. Sen bunu hakkettin fazlasıyla. Biz iki yüzlü insanların yakasını bırakmayız.

Eskişehir'de beni görür, Ankara'ya yanıma gelir, olmadık iltifatta bulunursun, sü. tun dolsu mehiyeler yazasın. Sonra da (Patrikhaneden önce Türk-İş denetlenmeli) diye aklı gelmedik iftiralarda bulunursun.

Bir tutam ota mı yaptın bunları. Patrikhane müsavî Türk-İş ha!... Hattâ Türk-İş memlekete ihanette Patrikhane neden de ilerde, öyle mi koca müfteri.

Eğer utanma hissinden biraz olsun nasibin varsa Eskişehir'i terketmeni tavsiye ederim. Eskişehirli işçilerin neret dolu bakışlarını her an sırtında bulacağın gibi sırtın da çarşaf giydireceklerdir. Yür. ölçünü, yolda da peçeni gönde. relim.

Bu savunmalar sırasında Rıza Kuas, Zonguldak olayları hakkında ki teklifi için de diyordu ki: «Ondan sonra, Zonguldak olayları cereyan ederken, Genel Sekreterin odasında konuştuğum sırada, Hükümet, kuvvetlerini oraya yığıyor. Bütün herkes, gazeteler harıl harıl bizer yükleniyor. Biz ne duruyoruz. İdare heyetindeyiz. Bir cevap veremiyoruz.» Kuas bundan sonra, beyanat vermekten bahsetmiş kendisinin yapı itibarıyla daima işçi hareketlerinin içinde olduğunu söylemiş ve sözlerini şöyle bitirmişti: «Benim sözlerimden anarşi istedi.ğim mânası çıkarılıyor. Nasıl takdir ederseniz öyle olsun.»

BASIN TOPLANTISI

19 Nisan Pazartesi günü Türk-İş Genel Başkanı Seyfi Demirsoy, bir basın toplantısı düzenleyerek, Genel Sekreter Tunç'la beraber, gazetecilerin bazı sorularını cevaplandırdı. Toplantıda, Türk işçi hareketinin durumu ile ilgili olarak geniş bilgi verildi. Ayrıca, işçi hareketini yanlış yollara itme, parçalama çabaları belirtildi.

İKİ AYRI TİP SENDİKACILIK

Basın toplantısında Halil Tunç tarafından okunan ve basına dağıtılan metinde önce dünyadaki sendikacılık hareketinin iki ayrı tipte olduğu belirtilmekte ve bunların kullandıkları metodlara değinilerek şöyle denilmekteydi:

«Dünyada genel olarak iki ayrı sendikacılık vardır. Bunlardan birincisinin metodu sınıf hayatı topyekün felce uğratacak çalışmalar yaparak iktisadi sistemi ihtilâlcî metodlarla değiştirip, kapitalizmi tamamen ortadan kaldırmaktır. Bu amaçlarına ulaşmak için her vesile ile işçileri güvenlik kuvvetleri ile çatıştırmak, kanunsuz yürüyüş ve mitingler yapmak gibi hareketlere başvururlar. Bu politikanın, sonunda sendikaları da tamamen zayıf düşürdüğü, işçi haklarını geriye doğru götürdüğü görülmüştür. Daima işçi aleyhine sonuçlar doğuran bu politikayı uluslararası hür sendikacılık hareketi reddeder.

İkinci tip sendikalar ise, demokratik nizamın koruyucusu kuvvetler içinde ilk plânı işgal etmeğe, memleketin sosyal ve iktisadî hayatı ile en yakın ve aksiyoner şekilde ilgilenerek sosyal adaleti gerçek anlamı ile yerleştirmeye çalışırlar.' Sosyal adalet kavramının içinde yer alan herşey bu sendikaların mücadele konusu olmaktadır. Örneğin, millî gelirin âdil ölçüler içinde dağılımı, millî kaynakların en verimli ve yurt yararına işletilmesi, vergi adaletinin temini gibi hususlar sendikaların vazgeçilmez hedefleridir. Sendikalar, bütün milleti ilgilendiren konularda söz sahibi olmak, yurt kalkınması için yapacak her çalışmaya katılmak zorundadırlar. Uluslararası hür sendikacılık hareketi bu ilkeleri benimsemiştir. Gelişmekte olan ülkelerde sendikalar, bir yandan kendi varlıklarını idame için mücadele etmek zorunda olmalarına rağmen, ana gaye olarak memleket meselelerine iştirak prensibini benimsemelidirler. Ancak bu şekilde, memleketin kalkınmasına yardımcı olur ve temsil ettikleri kitlelerin hayat seviyesini yükseltebilirler.

Türk sendikacılık hareketi de hür dünya sendikacılığının benimseydiği bu yolu geçmiştir. Sendikalarımız, sorumluluklarını müdrik olarak yurt kalkınmasında, sosyal adalet ilkelerinin yerleşmesinde görevlerini yerine getirmek için bütün güçleri ile çalışmaktadırlar.

TÜRK İŞÇİ HAREKETİNİN BUGÜNKÜ DURUMU :

Bütün bunlardan sonra, Türk işçi hareketinin bugünkü durumu ve bu arada, gene çeşitli şekilde yorumlanan bazı görüşleri ana hatları ile belirtmekte fayda vardır.

Biraz önce de belirtildiği üzere gelişme çabasında olan ülkelerde ve tabii bu arada yurdumuzda, işçi hareketinin ilk gayreti kendini kabul ettirmek ve güç kazanmak olmaktadır. Yıllarca, «olmak veya olmamak» mücadelesi yapan Türk sendikacılığı, ancak son yıllarda bu mücadelenin kazanılması ile özenilen kanunlara kavuşmuş, ciddiyet

BASIN TOPLANTISI — Türk-İş Genel Başkanı Seyfi Demirsoy ve Genel Sekreter Halil Tunç, basın toplantısında işçi hareketini bölme çabalarını açıkladılar, gazetecilerin TİP'le ilgili sorularını cevaplandırdılar.

le yurt sorunlarına eğilmiş ve büyük bir sür'atle güçlenmeye başlamıştır. Güçlenme temposunun sür'atine rağmen, şurası açık yürekle belirtilmelidir ki, işçi hareketi hedefinden henüz çok uzakta bulunmakta ve biraz sonra belirtileceği gibi ısrarla çelmelenmek istenmektedir».

Bundan sonra, «işçi hareketinin günlük politika ile ilgisi ne olmalıdır» sorusuna temas edilerek, Türk-İş'in partiler üstü tutumu anlatılmakta, işçi hareketinin güçlenmesini önlemek isteyenlerin davranışları belirtilerek şöyle denilmek teydi.

TÜRK-İŞ'İN GÜÇLENMESİNDEN ENDİŞE DUYNANLAR

«Türk-İş'in daha doğrusu işçi hareketinin güç kazanması bazı çevrelerde endişe ile izlenir. Türk-İş, devamlı telkin ve tahriklerle daha değişik bir politikaya itilmek istenir. Nedenlerini ve delillerini biraz sonra belirteceğimiz şekilde, Türk-İş'in itilmek istendiği politikanın ana hatlarını şu şekilde özetleyebiliriz: En ufak olayı dahi vesile sayıp hadiseler çıkarmak, bu hadiseleri, gerekirse mevzii çatışmalar haline dökmek, memleketin tan

siyonunu devamlı olarak yüksek tutmak.

Türk-İş kimin tarafından ve ne maksatla bu yola itilmek istenir?

Sorunun cevabını verirken bu politikayı tavsiye edenleri ikiye ayırmak lâzım gelir. Birincisi, iyi niyetle bu yolun işçi hareketini güçlendireceğine, hakların alınması için daha kolay bir metod olduğuna samimi olarak inananlar. Bu inançta olanlarla metod tartışması elbette yapılacaktır. Gerçekten iyi niyetli olanların, zaman geçip te Türk-İş'in bir zamanlar karşısında oldukları politikasının ne ölçüde başarılı sonuçlar verdiğini gördüklerinde, politikamızı kabul edeceklerine inanıyoruz.

İkinci kategoriye teşkil edenler ise, tamamen Türk-İş'i zayıf düşürmek, işçi hareketini parçalamak, sendikaları işçi haklarını koruyamayacak zayıflıkta görmek isterler. Onlar için gaye, bir işçi ihtilâline ortam hazırlamaktır. Bugüne kadar görmüşlerdir ki, işçi hareketi güçlendikçe, sendikalar kuvvetlenip, işçi haklarını korumak ve memleket sorunlarını halletmek yolunda her gün biraz daha büyük adımlar atıkça, gayelerine ulaşamayacaklar.

1

madenlerimiz nasıl heba edilmiştir ?

Cumhuriyet'ten önce Fransız ve İtalyan sermayesinin ortak işletmesine bırakılan Zonguldak'taki maden kömürü yatakları, 1930 yıllarında çıkarılan «Fizyon Kanunu»na kadar, bu ellerde kalmıştır. Zonguldak'tan milyarlar kazanan yabancılar, madenlerin sadece üretimin kolay olduğu üst katmanlarını sömürmüşler ve alt tabakaları havayla temas ederek yanmaya ve güçmeye terk etmişlerdir.

Fizyon Kanunu'nun çıkarılmasından sonra, bu madenlerin üretiminde birçok güçlükler meydana çıkmıştır. Bu konudaki fikrini sorduğumuz bir yetkili teknik adam, şunları söylemiştir:

«Bugün Zonguldak havzasında rastlanılan üretim güçlükleri, Fransız - İtalyan sermayesinin, madenlerin sadece üst katmanlarını sıyrıp almasının bir sonucudur. Yıllardır, bunun acısını çekmekteyiz. Daha da çekeceğiz.»

2

enerji ve tabii kaynaklar bakanı diyor ki

Enerji ve Tabii kaynaklar Bakanı Sayın Mehmet Turgut, maden kaynaklarımızı yabancılara peşkeş çeken ünlü «Ely Tasarısı»nın bazı tadillerle Başbakanlığa sevkedileceğini söylüyor ve bir gazeteyle verdiği demeçte de, petrol ve madenlerimizin millileştirilmesi ile ilgili olarak diyor ki:

«Böyle bir şey düşünmüyoruz. Petrol ve maden mev-

zuunda bir takım kimseler, meselelerin esasını bilmeden muayyen istikametlerde yazmakta ve konuşmaktadırlar.

Bu meseleler kulaktan dolma malûmatla ve peşin hükümlerle halledilecek meseleler değildir. Biz bu mevzular üzerine esaslı şekilde ve ciddiyetle eğilmiş bulunuyoruz. Gerektiği zaman umumi efkârâ bu mevzuda malûmat vereceğiz.»

?

şimdi bir sorumuz var

Şimdi bir sorumuz var.

Şimdi bir sorumuz var. Sayın Mehmet Turgut, «umumi efkârâ ra bu mevzuda malûmat vermek için» maden kaynaklarımızın tamamen sömürülmesini mi bekliyor?

dır. İşçi haklarını koruma yolunda çıkarılan her kanun, alınan her karar onları üzmetmektedir. Sendikasız, ya da çok zayıf sendikalara bağlı, hiçbir hakkı olmayan, istisnalar edilen işçiler onlar için ideal ortamın yaratılmasını sağlayacak tır.

İşte bu sebeplerden, art niyetli bazı kişiler Türk-İş'i devamlı olarak yanlış yollara itmek, işçi hareketinin güçlenmesine engel olmak isterler.

BAZI ÖRNEK VE DELİLLERİ

Şimdi, ünlü «Bizim Radyo»nun yayınlarından bir iki örnek verelim. Ne olduğu herkesçe bilinen, Türkiye'de bir komünist ihtilâlinin tohumlarını atıp, yeşertmek peşinde koşan bu radyo gün geçmez ki, Türk-İş'e ve onun yöneticilerine çatmasın.

Meselâ, adı geçen radyonun 21 Nisan 1963 tarihli yayınında sendikalar ve grev kanununa çatılmış, bu kanunların işçi haklarını baltaladığı ileri sürülmüş kanunlara karşı mücadele edilmesi tavsiye edilmiştir.

Moskova Radyosu 7 Şubat 1964 tarihli Türkçe yayınında, Moskova'da çıkan «Trud» gazetesinin bir haberini vererek diyor ki: Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy işçi sınıfının menfaatlerine ihanet ediyor, memlekette komünizm düşmanlığının kışkırtılmasında ön ayak oluyor.

Gene Moskova Radyosu, 24 Mart 1964 tarihli yayınında, «Olayların gösterdiği gibi, Türk-İş'in başında bulunanlar haklarını arayan emekçilerin güttükleri savaşın başına geçmek istemiyorlar» demişti.

Bu radyoların nasıl yönetici istediği, Türk-İş'in nasıl hareket etmesini arzuladığı ve neyin peşinde koştuğu meçhul değildir.

SON GÜNLERİN KONUSU

Son günlerin önemli konusuna gelince... Bu Türkiye İşçi Partisi'nin tutumu ve Türk-İş'in görüşüdür.

HİTABET SANATI

«Sen sarhoşsun»
«Manyak»
«Muvazenesin adam»
«Utanmaz»
«Rezil»
«Alçak»
«Utanmazlara bakın, utanmazlara bakın»
«Namussuzlar»
«Hepiniz utanmazsınız, utanmaz reziller»
«Sarhoş köpek, it»
«O senin gibi alçakların harcıdır»
«Aciz köpekler»
«Yuh»
«Size de yuh, millî şefiniz de yuh, reziller»

Yukardaki sözler Millet Meclisinin 2 Nisan 1965 tarihli toplantısında bazı milletvekilleri tarafından söylenmiştir.

Önce şurasını önemle belirtmek isteriz ki, Türk-İş, kurulduğu günlerde TİP'i hiçbir zaman karşısına almak istememiş ve almamıştır. İşçi haklarını savunmayı amaç eden bir partiye, sendikaların cephe alması elbet düşünülemez. O günlerde Türk-İş, partiler üstü politikasında TİP'i kendisine diğer partilerden daha yakın saymıştır. Ancak, herşeye rağmen, partiler üstü politikasına da kesinlikle devam edeceğini, zaten tüzüğüünün bunu emrettiğini belirtmiştir.

Buna karşı bir kısım TİP yöneticileri, Türk-İş bünyesinde toplanan işçi hareketini parçalamak gayreti içinde, ellerinden gelen herşeyi yapmışlardır.

Tüzüğünde belirtilen ilkelere büyük saygı duyduğumuz TİP'in bazı yöneticilerinin tüzüklerini paravana olarak kullandıkları intibamı uyandırırçasına bir yandan Anayasa düzenini savunurken, bir yandan da Anayasamızın getirdiği müesseseleri insafsızca tahrip peşinde olduklarını samimi bir üzüntü ile iz-

ledik. Ancak, bir siyasî parti olarak saygı duyduğumuz Türkiye İşçi Partisi'nin, bazı yöneticilerinin gayreti ile sevk edildiği yön, demokratik rejimi korumak görevini taşıyan Türk işçi hareketi için tehlikeli sayılmaktadır.

TİP'in bir kısım yöneticileri işin başından beri işçi hareketinin güçlenmesini endişe ile karşılamış ve Türk-İş'i yanlış ve hatalı politika gütmeye sevk etmek için büyük gayretler sarfetmiş, bunda başarı kazanamayınca işçi hareketini parçalama teşebbüslerine girişmişlerdir.

Bu teşebbüsleri bugüne kadar çeşitli olaylarda ve özellikle bu olayları bir arada mütalâa edince daha açık görmek mümkün olacak tır.

Bazı örnekler verelim.

1. Kavel grevi sırasında, Meclis'de bulunan Toplu Sözleşme ve Grev Kanununun çıkmasını engellemek için, bu grev istismar edilerek istenmiş, Türk-İş'e bu yönde telkinlerde bulunulmuştur. Bu telkinler arasında yürüyüş, miting, genel grev ilânına kadar herşey vardır. Ve bu telkinler genel olarak TİP yöneticilerinden gelmektedir.

İşte TİP kurucularından birinin «Zata mahsustur» kaydıyla Türk-İş'e gönderdiği mektuptan bir parça:

«... Türk-İş'in öncülüğünde Anayasamızın himayesinde ter-
tiplenecek sempati grevleri, yürüyüş ve mitinglerle bu işi en kestirme yoldan halletmek mümkündür. Bu vesile ile de, T.B.M.M. den bugünkü haliyle çıkması muhtemel olan Grev Yaptırmama Kanunu Anayasa-da yer aldığı şekilde bir kanunu da sağlamış olabiliriz.»

İşin ilgi çekici tarafı, «Zata mahsustur» kaydıyla yollanan bu mektup «Bizim Radyo» tarafından bahis konusu edilmiş, işçiler, dayanışma grevleri, yürüyüşler, mitingler yapmaya, emekçi halk seferber olmaya teşvik edilmiştir. 25 ve 26 Şubat 1963 tarihlerinde, adı geçen Radyo tarafından yapılan yayınlar da ısrarla bu konu üzerinde durulmuş, «Zata mahsus» yollanan mek-

tubun muhteviyatı açıklanmış, tahriklere devam edilmiştir.

2. İşçi Sendikaları, demokrasi-nin, kişi özgürlüğünün, sosyal adalet ilkelerinin ve hukuk devletinin savunucusudur. Sendikalar, bu anlayışa karşı her davranışın hangi yönden gelirse gelsin karşısındadırlar. Nitekim işçiler demokratik rejime karşı girişilen her türlü yıkıcı faaliyeti tel'in için Tandoğan Meydanında düzenlenen mitingde, demokratik rejimi korumak için and içmişlerdir.

Bu miting dolayısıyla da TİP'in ne kadar telâşlandığı, halâ birtakım iftiralarla bu miting aleyhinde bulunduğuna malûmdur.

3. Toplu Sözleşme ve Grev Kanununun çıkarılışı sırasında koparılan gürültüler, bu kanunların grev yapmayı önleyeceği, toplu sözleşme yapmaya imkân vermediği iddiala-

Hiç Olmazsa Bundan Sonra

Geçen sayımızda, Shell'in personel müdürü Bay Faruk Kardam'ın. personeline hitaben yaptığı bir konuşma hakkında düşüncelerimizi yayınlamıştık.

Bay Kardam ondan sonra yaptığı ikinci konuşmayı banda almış olsaydı... Belki de heyecanına kapıldığı için neler söylediğini farketmemiş, ya da unutmuştur.

Keşke, bayKardam, bizim bahsettiğimiz ilk konuşmayı da banda almış olsaydı... Belki de heyecanına kapıldığı için neler söylediğini farketmemiş, ya da unutmuştur.

Bununla beraber.. Bay Kardamın hassasiyeti de sevindirici. Hiç olmazsa, bundan sonraki konuşmalarını dikkatli yapacağını gösteriyor.

rı hatırlardadır. Aynı iddiaları, komünist Bizim Radyo'da ısrarla tekrarlamıştı

Bir yandan grev hakkını savunan TİP'in öte yandan bu hakkın işçiye verilmesinde ne kadar endişe duyduğunu gösteren en açık örnek, Toplu Sözleşme ve Grev Kanunlarının yürürlüğe girdiği ve Türk-İş tarafından İşçi Bayramı kabul edilen 24 Temmuz gününü matem günü ilâmdır.

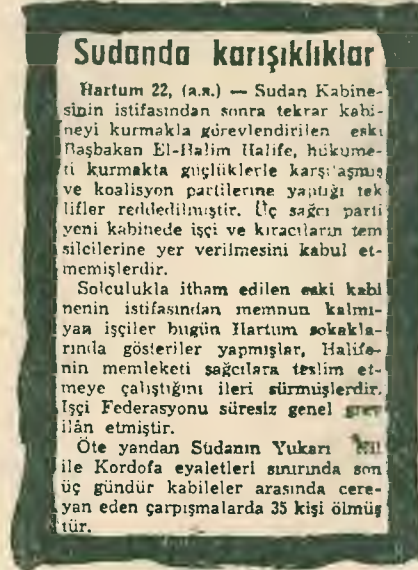
Bu kanunların aleyhinde bulunan TİP yöneticilerinin gerekçeleri «Kanunlar bu haliyle uygulama imkânından mahrumdur; işçiye hiçbir şey getirmiyor» olmuştu. Oysa geçen zaman ve tatbikat, bu kanunlar la işçilerin ücretlerinde önemli artışların ve yeni sosyal hakların temin edildiğini göstermiş bulunuyor. Öyleyse bu kanunlara karşı, en şiddetli şekilde çıkışın bir nedeni olmak gerekir. Sebep ortadadır. Bu kanunlarla teçhiz edilen sendikalar, gittikçe güçlenecek ve işçiler bu güçlü sendikalar etrafında birleşip toplu iş sözleşmesi ve grev haklarını sorumluluklarını müdrik olarak kullanarak ekonomik ve sosyal durumlarını geliştirecektir. Bu, bir kısım TİP yöneticileri için düşünlmesi dahi tüyleri ürperten bir durumdur. Çünkü onlar daha önce de belirttiğimiz gibi işçilerin daha iyi bir hayata kavuşmalarını değil, istismarını isterler. Safiyane bir görüşle, bunun sadece oy almak için yapıldığını kabul etsek dahi, her çeşit oy avcılığının karşısında olan Türk-İş, hele işçilere karşı girişilen bu çeşit hareketlere elbette ki müsaade edemez.

Burada bir noktayı belirtmekte fayda görüyoruz. Toplu Sözleşme ve Grev Kanunlarından bizim de şikâyetimiz vardır. Bunların değişmesi için çabalar sarfetmekteyiz. Ama üç yıldan beri görüldüğü üzere, işçiye büyük menfaatler sağlayan kanunların çıkışını da «Matem günü» saymak, en basit tâbirle «bir art niyet» eseri olmak icabeder.

Kaldı ki, TİP yöneticilerinden bazılarının mensup olduğu sendikalar, bu kanunlara dayanarak, grevler, toplu sözleşmeler yapmış, üyelerine haklar elde etmiş ve hattâ

bu arada Türk-İş'den de yardım istemiş ve görmüşlerdir.

4. İşçilerin kanuni grevlerle haklarını almaları üzerine telâşa kapılan bir kısım TİP yöneticileri sadece hadise çıkması için işçiye devlet kuvvetleriyle çarpıştırmak amacıyla kanunsuz grevlere teşvik etmişlerdir. Eğer mutlaka grev ilânı gerekiyorsa, bu, kanunlar çerçevesinde rahatça yapılabilir. ve yapılmıştır da. Birçok sendika kanunî yollara başvurarak grevler yapmış ve haklarını almışlardır. O

KÜPÜR — Kuas'ın aklını çelen Sudan haberi

halde kanunsuz grevlere işçi ne maksatla teşvik edilir?

5. Sendikacılık hareketine inanan her sendika lideri, kendi işkolunda olmasa dahi, sendikasız işçilere sendikalara girmenin faydalarını anlatır ve onları çalıştıkları işkolunda kurulu sendikalara girmeye teşvik eder. Özellikle, yurdumuz gibi işçi hareketinin yeni yeni güçlendiği bir ülkede, işçi haklarını savunmayı gerçekten benimsemiş bir işçi liderinden başka türlü davranış beklenemez.

Oysa, aynı zamanda bir sendikacı olan TİP Genel Sekreteri bu görülün tamamen aksi davranışla işçileri sendikalarından ayrılmaya teşvik eder. Meselâ Bilecik'te bir toplantıda demiryolu işçilerine «Sendikalarından istifa etmeleri» tavsiyesin de bulunur.

6. Son hükümet değişikliği sırasında TİP Genel Sekreteri Rıza Kuas Türk-İş'e «Sağcı bir hükümetin işbaşına geldiğini» belirterek «Protesto için yurt çapında, genel grevlere gidilmesini» teklif etmiş ve 23 Şubat 1965 tarihli Cumhuriyet Gazetesinden kestiği «Sudan'da karışıklıklar» başlıklı küpürü Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy'a göstererek «Sudan kadar olamıyor muyuz?, Türkiye'de genel grev ilân edin» demiştir. (Bu konu, işçi liderleri toplantısında da ortaya atılmış ve Kuas bu sözleri söylediğini tevile çalışarak kabul etmiştir.)

7. Türk-İş'in gücünü kendileri için büyük engel sayanlar, işçi hareketini bölmek için, yeni bir Konfederasyon kurma yoluna gitmişler ve «İşçi Dayanışma Konseyi» adı altında bir kuruluş meydana getirilmesini teşvik etmiş ve desteklemişlerdir. Bu kuruluşa katılanlardan bir kısmının asıl gayeyi bilmediklerine eminiz. Bu arada, işçi hareketini bölme çabalarında kimlerin menfaati olduğunu belirterek, bu kuruluşlara karşı uyarıma görevimizi de yerine getirmek isteriz.

8. TİP ve bilerek ya da bilmeyerek ona âlet olan teşekküllerin çeşitli bildiri ve yazılarında yer alan lisana da dikkati çekmekte fayda görmekteyiz. Yarım asra yakın zamandan beri söylenen «Amerikan uşaklığı», «Satılmışlık» gibi ta birlerin kaynağı bilinmektedir. Bu çeşit ithamlara karşı, alını daima açık olan Türk-İş kendini savunmayı gereksiz saymaktadır. Ancak, şu rasını bir kere daha belirtelim ki memleketimiz aleyhine rejimimize karşı her hareket nereden ve hangi ülkeden gelirse gelsin karşısına daima Türk-İş çıkacaktır.

SON DURUM

Kuas'ın sözleri artık herhangi bir tartışmaya yer vermeyecek şekilde gün ışığına çıkmıştır. Olayla ilgili olarak kimin aklından ne soru geçti ise, hepsinin cevabı verilmiştir.

Bu uyarıya rağmen, yanlış yolda gitmek isteyenler, denemelerine devam ederlerse, Türk-İş, onları umduklarından çok daha sert bir şekilde yola getirmeyi de bilecektir.

MACUN ÇİFTLİĞİ

Tarım Bakanlığı'na bağlı üç bin yüz dönümlük ünlü «Macun Çiftliği» ni ısrarla isteyen özel teşebbüs, bu yoldaki isteğini, bakanlarla özel sektör temsilcileri arasında yapılan ortak toplantıda bir kez daha tekrarladı.

NEDEN MACUN ÇİFTLİĞİ?

Bu yoldaki istek, daha önceki koalisyondan Sanayi Bakanı Muammer Erten'in de desteğini de sağladığı halde, Tarım Bakanı Turhan Şahin'in ayak diremesi yüzünden özel teşebbüse verilmemişti.

Çiftliğin 2 bin dönümlük kısmına yok bahasına el koymak isteyen özel teşebbüsün bu konudaki ısrarının nedeni ise bir türlü anlaşıl-mıyordu. Hazine arazisi olan Macun Çiftliği'nin yerine, kendilerine teklif edilen Etimesgut yolundaki araziye reddetmişlerdi. Neden ille de Macun Çiftliği'ydi?

Aslında bu sorunun cevabında, «kâr herşeyden mukaddestir» zihniyetinin açık belirtileri yatmaktadır. Hazineye ait Macun Çiftliği üzerindeki haklardan Tarım Bakanlığı'na vazgeçildiği takdirde, hazine, Macun Çiftliği arazisini açık artırmayla satacak ve nominal değeri 100 milyon lira civarında tahmin edilen ve üzerindeki tesisleriyle Türkiye'nin en modern tarımsal araştırma merkezi olan çiftlik, bir kaç bin liraya satın alınabilecekti.

Gerçek şuydu: Özel teşebbüs, Türkiye'nin başkentinde Sanayi Sitesi kurmak için bile parasına kıyamıyor, millet malını, devletten alabilmek için, her değişen hükümete yaptığı talepten bir türlü vaz geçmiyordu.

MACUN ÇİFTLİĞİ'NDEKİ TESİSLER

Macun Çiftliği'nde, halen Türkiye'nin en modern tarımsal araş-

tırma, eğitime merkezlerini teşkil eden tesisler bulunmaktadır. Bu tesisler, şunlardır:

1 Ziraî Araştırma Enstitüsü.

Bu enstitü, 35 yıldan beri, çiftçiye iletilecek yenilikleri bulmak için çalışan çok yararlı bir kurumdur. Orijinal tohumluklar, aşılama metodları ve diğer tarımsal yenilikler, burada yapılan araştırmalarla bulunduktan sonra, çiftçimize iletilmekte, tarımsal üretimin modernleşmesi ve verimin artması için yapılan bu çalışmalar çok yararlı olmaktadır.

2 Ziraî Eğitim Merkezi.

Burada, yılın her gününde düzenlenen seminerlere, eğitim merkezinin 60 yataklı pansiyonunda konuklanan tarım memurları, orman bakım memurları, veterinerler katılır. Bunlara, tarımsal üretimin, orman ve hayvan bakımının, bitki ve hayvan sağlığının yenilikleri, programlı şekilde öğretilir.

3 Yedek Parça Deposu.

Bu, alelade bir depo değildir. Tarımsal üretimde kullanılacak her türlü araç ve gereçle ilgili yedek parçalar Ziraî Donatım Kurumu tarafından buraya yollanır. Burada çeşitli amaçlarla yapılan testler sonunda, parçaların dayanıklılık ve kullanışlılık derecesi belirlenir. Ziraî Donatım Kurumu'na verilen bir raporla, yedek parçanın nitelikleri bildirilir.

4 Tavukçuluk Enstitüsü.

Bu enstitüde de, tavukçuluk ile ilgili her türlü araştırmalar yapılır. Tavuk cinsleri, beslenme şekilleri, kümesçilik, yem çeşitleri ve kümes hayvanlarının hastalıkları üzerindeki araştırmalar, kuluçka metodları burada titizlikle incelenir ve yurt köşelerine duyurulur.

5 Ev Ekonomisi Enstitüsü

Şimdi Köy İşleri Bakanlığı'na bağlanacak olan bu enstitüde de, ulusal ekonomimizde önemli rolü

nereye gidiyoruz ?

Sanayi Bakanı Ali Naili Erdem, diyor ki: «özel sektör ile, devlet sektörünün çalışma sahaları kesin olarak çizilecek; bu arada özel sektöre öncelik tanınacaktır»

Ankara Sanayi Odası genel sekreteri, «Hükümetin özel sektörü teşvik edici bir programla geldiğini, bunun açık uygulamalarına başladığını» söylüyor ve diyor ki: «Ankara sanayi sitesinin daha önceki hükümetlerce sürüncemede bırakılan yeri için Ziraat Bakanlığının son itirazları Bakanlar Kurulunca incelenmiş ve mutabakata varılmıştır» (Sayın Genel Sekreterin bahsettiği yer Tarım Bakanlığının Macun Çiftliğidir)

Biz de diyoruz ki:

Türkiye'de kimse, Devlet arazisini, hatır gönül uğruna ihسان edemez.

Karma ekonomi» deyiminin arkasına sığınıp, devleti büyük zarara sokmak bahasına, üç-beş kişiyi daha zengin etmeye çalışmak çok tehlikeli bir tutumdur. **UYARIRIZ...**

olan tüketici kitlenin aile çevresindeki ekonomik durumuyla ilgili araştırmalar yapılmaktadır.

Görülüyor ki, Türk ekonomisinin şah damarıyla ilgili sorunlar üzerinde büyük ciddiyetle, yararlı bilimsel araştırmalar ve eğitim çalışmalarını yapan bu güzide kurumlar da, özel teşebbüsün milyonluk menfaatleri için heba edilmek istenmektedir.

KENTTE SANAYİ SİTESİ

Yenimahalle'nin eteklerinden başlıyan ve gelişen Ankara'nın göbeğinde yer alacak bir sanayi sitesine sahip olmak isteyen özel teşebbüsü, 1 milyon Ankara'nın sağlığı ilgilendirmemektedir.

Sağlık Bakanlığı ve Ankara Belediyesi, dünyanın her yanındaki sanayi sitelerinin, kentlerden en az 10-15 kilometre uzaklıkta kurulması gerektiğini hatırlatmışlar ve fabrika bacalarından çıkacak zehirli dumanların, milyonluk kentlerde yaşayan halkı «zehirlieceğini» be-

lirterek, daha uzak bir site kurulması gerektiğini bildirmişlerdir.

Özel teşebbüs, Macun Çiftliği'ne yok bahasına sahip olmak için, buna rağmen ısrar etmiştir.

Ankara Belediyesi, İmâr Plânı'nda bulunmayan böyle bir siteye şiddetle muhalefet etmiştir. Özel teşebbüs, buna rağmen ısrarına devam etmiştir ve şimdiye kadarki tutumuna bakarak bundan sonra da edeceğini söylemek kehanet olmayacaktır.

Bakanlarla Özel Sektör temsilcileri arasında bundan önce yapılan bir toplantıda, yurdumuzdan örnekler verilmiş, Bursa'daki sanayi sitesinin, kentin en az 10 kilometre uzağında olduğu, İstanbul'dakinin ise, Kartal-Pendik yöresinde kurulduğu hatırlatılmıştır.

Özel teşebbüs buna rağmen ısrar etmektedir: «İsteriz...»

BİZ DE VERMEYİZ...

Tarım Bakanlığı da direktmedir; «Biz de vermeyiz...»

Tarım Bakanlığı, bu konudaki görüşünü, yapılan yazılı müracaatlara cevap olarak, yazı ile gerekli yerlere bildirmiş bulunmaktadır.

Sanayi Bakanlığı'nın 21.4.1964 tarih 4/IV-63257.4/9621 numaralı yazısı ile site için bu arazi istenmiş, Tarım Bakanlığı, 7.0.1964 tarih ve 982/88121 numaralı cevabı ile isteğin olanaksızlığını Sanayi Bakanlığı'na bildirmiştir.

Ticaret ve Sanayi Odaları'nın 5.8.1964 tarih ve 46794 numaralı yazısı ile tekrarlanan isteği de, gene Tarım Bakanlığı tarafından 14.8.1964 tarih ve 745 numaralı yazı ile reddedilmiştir.

Özel teşebbüs, şimdiye kadar vazgeçmediği bu isteğinden bundan sonra da vazgeçme niyetinde görünmemektedir. Bu istekler, bundan sonra da tekrarlanacaktır. Bu bakımdan, Macun Çiftliği'nin başında ki tehlikeye, henüz atlatılmış gözüyle bakılamaz.

Özel Sektör ve vergiler

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, özel sektörün vergi kanunlarında yapılmasını istediği değişiklikler hakkında Maliye Bakanlığına bir muhtıra göndermiş.

Bu muhtırada yatırım indiriminin yeniden ele alınması, servet beyanının kaldırılması, gider bildiriminin tasbihi, vergilerin açıklanmaması, vergi ihtilaflarında mükellefin uğradığı zararın tazmini, gelir vergisinin mükellef lehine yeniden revizyona tâbi tutulması ve buna benzer taleplerde bulunuluyor.

İşte, kalkınmayı ancak kendisinin yapabileceğini söyleyen özel sektörün vergi anlayışı!

Şuna kısaca, «vergi ödemek istemiyoruz» deseler ya!

ÖDENEKLER

Gecen ay içinde, milletvekili ve senatörlerin, ellerine geçen paranın ayda 5 bin 100 liraya çıkarılması konusu, uzun süre kamuoyunu işgal etti. Sert tepkiye yol açan olay, bir arayıtlanmış gibi göründü ve Karma Bütçe Komisyonu'nda birden ortaya çıkıverdi. Komisyon, Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu ödenek ve yolluk fasıllarına 40 milyon 813 bin liralık bir ilâve yaptı.

Meselenin Millet Meclisi'nde ilk olarak görüşüldüğü sıralarda, gençliğin ve «bir kısım basım»ın, parlamentonun manevi itibarını ze-

delediğini meclis kürsüsünden ileri süren ve ilgili makamların hareket geçmesini isteyen parlamenterler, dört bir yana hücum okları yönelttiler. «Ödenekler konusunda yapılan yayınları dikkatle izlemek» konusunda, savcılara talimat verildiği Adalet Bakanı tarafından açıklandı. Savcılık, Ankara Üniversitesi Talebe Birliği Başkanı ve yöneticilerinin ifadelerini aldı.

Millet Meclisi üyeleri ve senatörlerin eline ayda 5 bin liranın üstünde para geçmesini sağlayacak değişikliklerle ilgili konunun da böylece uyuduğu sanıldı. Oysa, kazın ayağı böyle değildi. YTP Tunceli

TRT konusu

Senatörü Mehmet Ali Demir, Bütçe Komisyonuna verdiği bir önergeyle, 40 milyondan fazla tutan ödenek ve yolluk zammının bütçe tasarısında yer almasını sağladı. Nisan ayının son pazar günü yapılan Karma Bütçe Komisyonu toplantısında konuşan bazı milletvekilleri, ödenek ve yollukların artırılmasıyla ilgili bir kararın Anyasa'ya aykırı olacağını söylediler.

Bütçe Kanun Tasarısı'nın Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi'nde görüşülmesi sırasında da, ödenek artışı gürültülere yol açacaktır. Bunun önünü almak, Türkiye'de günde 4450 kuruşa 10 saat çalışanların, 5 bin lira kazançlı mutlu azınlıktan onbinlerce fazla oldu, günü unutmıyacak halk temsilcilerinin davranışıyla kabil olabilecek tir.

Geçtiğimiz ay içinde, bağımsız bir kuruma müdahale arzusunun Meclis kürsüsüne getirildiğini ve bu yüzden sert tartışmalar çıktığını gördük.

Bağımsız kurum, TRT (Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu) adıyla anılan Türkiye radyoları, müdahale arzusunda olanlar da Koalisyon teşkil eden partilerden bazılarıydı.

Özellikle MP. nin benimsediği ve öncülük ettiği müdahale arzusu «TRT nin devlete karşı hâlî ısyanda» olmasından «komünist yayınlar yaptığı» iddiasına kadar her sebebe dayandırılmak istenildi.

TRT den, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu da şikâyetçi olmuştur. Zaman zaman, Türk-İş dergisinde çıkan yazılarda ve 2 Kasım 1964 günü toplanan Türk-İş Yönetim Kurulunun yayınladığı bildirinin üçüncü maddesinde radyo sert bir şekilde tenkid edilmiştir.

Ancak, Türk-İş'in tenkidleri ile bugün TRT aleyhindeki ithamlar arasında tam 180 derecelik bir fark vardır.

Türk-İş, TRT nin daha bağımsız bir kurum olması gerektiğini söylemiş ve yöneticileri, kanunların kendilerine tanıdığı bağımsızlık hakkını kullanamadıkları için suçlamıştı. Türk-İş, TRT yi «sosyal», «sefalet» gibi kelimelerden korkmakla, Anayasamızın getirdiği sosyal devlet anlayışını benimsemekle suçlamıştı.

Şimdi, bir takım politikacılar, radyoyu devlet içinde devlet olmakla, itham ediyor, işçilerden bahsettiği, Kozluda ölen işçilere şehit dediği için tenkide kalkıyor, bağımsızlığını kısıtlamak istiyorlar.

Bu tehlikeli bir yoldur. Böyle bir başlangıcın, nasıl devam edeceği, başka nelerin kısıtlanmaya kalkışılacağı, ve yolun nerede, nasıl sona ereceği bilinmez.

Temennimiz, politikacıların ihtiraslarına ve diktatörlük eğilimlerine gem vurmaya çalışmalarıdır.

PARLAMENTO ÇALIŞMALARI

Parlamento seçimleri 1961 yılının Ekim ayında yapıldı. Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ilk toplantıda, Devletin bağımsızlığını, vatanın ve milletin bütünlüğünü koruyacaklarına, milletin kayıtsız şartsız egemenliğine, demokratik ve laik Cumhuriyet ilkelerine bağlı kalacaklarına ve halkın mutluluğu için çalışacaklarına and içtiler.

Sonra Cumhurbaşkanı seçildi. Koalisyon hükümeti kuruldu ve TBMM Anayasamızın 64 üncü maddesinde belirtilen kanun koyuculuğu görevini yerine getirmeye başladı.

İşte TBMM. nin çıkardığı ilk kanunları :

Kanun numarası : 1

Kabul tarihi : 22 Ocak 1962

Madde 1 — Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyelerinin aylık ödenekleri, 7244 sayılı kanunun birinci maddesindeki cetvelde yazılı kadrosu birinci derece olan Devlet Memurunun aylığına ve yollukları ise, bunun yarısına eşit olarak hesaplanır.

Madde 2 — Ödenekler ve yolluklar üç aylığı birlikte, peşinen ve çekle ödenir.

Kanun numarası : 2

Kabul tarihi : 22 Ocak 1962

Madde 1 — 1961 yılı bütçe kanununa bağlı (A/1) işaretili cetvelin Büyük Millet Meclisi kısmının ilişik cetvelde yazılı tertiplerine (5.851.20) lira ek ödenek verilmiştir.

2 Sayılı kanunda belirtilen cetvel

Başkan ödeneği	11 000 TL
TBMM üyeleri ödeneği	4 272 500 TL.
Başkanlık Divanı tazminatı	46 200 TL.
Denetçi ücreti	4 000 TL.
TBMM üye yollukları	1 517 500 TL.

Enflasyona karşı tedbirler

OECD'ye üye devletlerin ekonomik gelişme çabaları içinde enflasyonist eğilimlere karşı almış oldukları tedbirleri örnekler vererek sunmaya devam ediyoruz.

İngiltere

Yeni

İhdas edilen orta vadeli kalkınma hızı ile, kısa vadeli talep ve arz politikasına yeni bir vech'e verilmiş ve Hükümet, çok taraflı bir komite olan Millî Ekonomik Kalkınma Konseyi (NEDC) ni ihdas etmiştir. Bu Konsey ilk olarak, iç imkânları fazla zorlamadan % 4 lük bir kalkınma hızı kabul etmiştir.

1962 ile 1963 senesi başlarında, işsizliğin artması ve neticede % 3,5 oranına yükselmesi ile, Hükümet bazı tedbirler almıştır. Bu tedbirlerin çok iyi neticeler vermesi üzerine, iktisadi hayat gelişmeye başlamış ve senede % 6 lık bir kalkınma hızına ulaşılmıştır.

1964 senesi başlarında, Hükümet bazı mutedil tedbirler alması fazl hadlerini % 4 ten, % 5 e çıkarmıştır. Bu şekilde de, kısa vade ile dışarıya sermaye akımını önlemiş, diğer taraftan Nisan ayı başlarında bütün ve alkollü maddelere, % 10 oranında bir vasıtali vergi koymuştur. NEDC, fiat artışlarını, kamu oyununa geniş gapta aksettirerek, bu artışların önlenmesini, halkın da desteğini kazanmak yolunda faaliyette bulunmuş ve bu faaliyetleri bir dereceye kadar başarılı olmuştur. Mart ayında, NEDC, önemli işkolları ile yaptığı müzakerelerin neticesi olarak, Bu açıklamaya göre, 1964 yılı içinde, kömür, elektrik, gelik, kimyevi maddeler ve çimento fiyatlarında artışların yavaşlamasına ve piyasanın istikrar kazanmasına sebep oldu.

NEDC, memleket içinde istikrarlı bir iktisadi politika takip edilmesine son dercede faydalı olmuştur. Hükümet temsilcilerinin yanı sıra, işçi ve işveren temsilcilerinin de bu Konsey'de görev almaları, meselelerin çok taraflı müzakeresi ile, bütün tarafların hak ve menfaatlarını koruyan kararların istihsaline yol açmaktadır. Bugün için, bu Konseydeki işçi temsilcilerinin de iştiraki ile, senelik ücret ve gelir artışlarının oranı, % 3 ile 3,5 olarak tesbit edilmiştir.

Fransa

1963

Eylül ayında Fransa Hükümeti, fiatların ayda ortalama % 0,6 oranında arttırılmı da nazarı itibara alarak, İstikrar Planı adı altında bir program kabul etti. Bu Plan'a göre, imalatçı fiatları donduruldu ve her türlü fiat artışları, İktisadi Araştırma ve Fiatlar Genel Müdürlüğü'nün tasvip ve tasdikine bağlandı. Hükümet, belediye hizmetleri, posta ve kira ücretlerinde

çevresinde kalmıştır.

çin, sabit fiatları 1964 kalkınma hızı, yüzde

göstermektedir. Tarımda hedefe ulaşılacağı

ulaşsaydı, 1964 de gerçekleştirilecek kalkınma hızı

genin yüzde 6 rakamı, tarımda plan hedeflerinin

giclik yarışmasından öteye gitmemiştir. Tinber

Kalkınma hızı tartışmaları, yararsız bir bil

neğidir.

dir. Kalkınma hızı tartışmaları bunun en tipik ör

leri ile desteklerken, politikacılarımız, planı gün

yükü taşıyacak olan işçiler, onu bütün samimiyet

Ne var ki, planın başarıya ulaşmasında teme

zamandır.

zenlenir» hükmü, Türk işçisinin tam desteğini ka

ve planın bütünlüğünü bozacak değişiklikler

masında ve değiştirilmesinde gözetilecek esaslar

zırlanmasında, yürürlüğe konulmasında, uygulan

lama Teşkilatının kuruluş ve görevleri planın ha

kınma bu plana göre gerçekleştirilir. Devlet Plan

sosyal ve kültürel kalkınma plana bağlanır. Kal

samiz 129 uncu maddesinde yer alan «İktisadi

sağlamın getirdiği göstermiştir. Bu sebeple, Anaya

plânsız bir kalkınmanın istirabını daha ziyade çab

mliz olmuştur. Çünkü, bugüne kadar geçen olaylar

yük seviñel duyan, muhakkak ki işçileri

gercevesi içinde yürütülmesinden en bü

kişadi ve sosyal kalkınmanın bir plan

İ

Ka

Ka

Ka

Ka

Ka

Ka

Kalkınma hızı ve politikacılar

«Plânın başarıya ulaşmasında temel yükü taşıyacak olan işçiler, onu bütün samimiyetleri ile desteklerken, politikacılarımız, plânı günlük politika oyunlarına âlet etmeğe başlamışlardır. Kalkınma hızı tartışmaları bunun en tipik örneğidir. Bu tartışmalar yararsız bilgiçlik yarışmalarından öteye de gidememiştir...»

li politika oyunlarıdır. Bir kısmı, başarılı bir plân uygulaması yaptık, demek istemektedir. Bir kısmı ise, eski iktidara, başarısızlığını ispat davasıdır. Bunlar, sırf eski iktidarın başarısız kaldığını ispat için, plân fikrini yok etmeyi dahi göze almaktadırlar. «Plân yerine pilâv» sloganı bu tutumun sonucudur. Odalar Birliği'nin, Bakanlarla yapılan toplantılarda, Devlet Plânlama Teşkilâtı'nın yetersiz olduğunu ve teşkilâtın islâh edilmesi gerektiğini ileri sürmesi, bu tip davranışların en tehlikelilerinden biridir.

Mesele, bu politika oyunlarının ve özel menfaat hesaplarının dışında ele alınmalıdır. Bir gerçek ortadadır: 1963 de Plânın öngördüğü yüzde 7 kalkınma hızı, ancak çok müsait hava şartları yüzünden gerçekleştirilebilmiştir. 1964 de hava şartları normal gidip, mahsul normal olunca, kalkınma hızı yüzde 4 e düşmüştür. Demek ki, plânın başarısı için gerekli çaba gösterilmemiştir. Hedefimiz yüzde 10-12 olmalıdır. Milli geliri arttırmak ve işsizliği yenmek için bu zorunludur.

Neden yüzde 7 kalkınma hızını gerçekleştiremedik? Bunun sebeplerinin başında, plânın öngördüğü vergi reformunun gerçekleştirilemeyişi gelir:

a) Yüksek tarım gelirleri etkili şekilde vergilendirilmemiştir. 1963 yılı bol mahsul yılı olmuştur. Büyük çiftçilerin gelirlerinde önemli bir artış görülmüştür. Fakat, büyük çiftçilerin ödedikleri gelir vergisi 20-30 milyon liradır. Bütün Adapazarı ilinin ödediği vergi 20.000 lira civarındadır. Bu yüzden plân aksamıştır. Fakat, bugün kalkınma hızını düşük bulan politikacılarımız, o

zamanlar yüksek tarım gelirlerinin vergilendirilmesine şiddetle karşı çıkıyorlardı, yani kalkınma hızının yükselmesini istemiyorlardı.

b) Bir Maliye Bakanı 3 milyar vergi kaçakçılığı olduğunu açıklamıştır. Kaçakçılığı önlemek için çok yetersiz tedbirler alınmıştır. Fakat, bugün kalkınma hızının düşüklüğünden şikâyet eden politikacılar, vergilerin açıklanması, servet beyanı gibi masûm tedbirlere bile karşı çıkıyorlardı.

c) Aynı politikacılar, vergi adaletsizliğini arttıran vasıtali vergilere ses çıkartmadıkları halde, yüksek gelir sahiplerini vergilendirecek olan vasıtasız vergilere şiddetle karşı koymuşlardır. Halbuki, memleketimizde büyük bir vergi adaletsizliği vardır. Toplam vergilerde, vasıtali vergilerin payı, son 10-15 yıl içinde geniş ölçüde artmıştır. Bu durum, plânın sosyal adalet ilkesinin gerçekleştirilmesini engellemektedir.

d) Kalkınma hızını arttırmak için, gerekli tedbirler, idari reform yapılmamıştır. İktisadi devlet teşekküllerinin reorganizasyonu meselesi uzayıp gitmektedir. Tarımda verimi arttıracak olan Toprak Reformu, daha halâ edebiyat safhasındadır. Kalkınma hızını arttıracak tedbirlerden biri olarak ileri sürülen dış ticaretin devletleştirilmesi fikri, kalkınma hızının düşüklüğünden şikâyet edenlerin tepkisiyle karşılaşmıştır.

Bu sebeple, önce samimi olalım ve plânın başarısını gerçekten isteyelim, gerekli fedakârlıklara katlanalım. Ancak o zaman kalkınma hızının düşüklüğünden şikâyet hakkımız olur.

tasarladığı zamları geri bıraktı ve sigara ile akaryakıt fiatlarında indirimler yaptı.

Hükümet, İstikrar Planı'ndan evvel de bazı tedbirler almağa başlamıştı. Bunların arasında, Bankaların asgari likidite rezervlerinin, mevduatın % 33 den, % 36 ya çıkarılmasını, ve Bankalarca verilen kredi miktarının, % 12 den, % 10 a indirilmesini sayabiliriz. Ayrıca, Bankalara, kredi verirken çok dikkatli bir eleme ve araştırma yapmaları şiddetle tavsiye edilmiş, taksitle yapılan satışlarda mevzuat daha sıkılaştırılmış, peşin ödeme miktarı art-

tırılarak, vâde süresi daha kısaltılmıştır. Faiz hadleri ilk olarak % 4.5 tan, % 5 e, ve daha sonraları da % 6 ya çıkarılmıştır. Döviz akımı dolayısıyla da, memleket içindeki para miktarının artmasını önlemek üzere tedbirler alınmıştır. Yabancı uyruklu şahısların Fransız bankalarına yatırdıkları paralara faiz ödenmesi durdurulmuş ve Hükümet, dış borçlarını vâdelerinden evvel ödemeğe başlamıştır.

İstikrar Plânı'nın diğer bir cephesi de, çeşitli ihtalat maddelerinin gümrük tarifelerindeki indirimi olmuştur. Bu indirim, daha ziyade gıda maddeleri

Gelecek Toplantı 5 Haziranda

Türk-İş yöneticileri, sendika önderleri ve bakanlar arasındaki ortak toplantı, 27 - 28 Nisan tarihleri arasında yapılmış ve toplantı sonunda bir ortak bildiri yayınlanmışlardır. Bildiride aynen şöyle denilmektedir :

«İşçilerimizle ilgili meselelerin beraberce görüşülüp, çözüm yollarına bağlanması amacıyla, ilgili bakanlarla Türk-İş yetkilileri ve sendika yöneticilerinin yapmakta oldukları toplantıların dördüncüsü, 27 ve 28 Nisan tarihlerinde Çalışma Bakanlığında yapılmıştır.

29 Maddeden ibaret olan gündemin 16 maddesi görüşülmüş ve ta bir görüş birliği içinde gerekli kararlar arasında, işçi konutlarındaki metre kare tahdidinin yeniden gözden geçirilmesi, madenlerdeki yeraltı işçilerinin 8 saatten fazla çalıştırılmaması, Emekli Sandığı'na tâbi

hizmet akdiyle çalışan işçilerin çalışma mevzuatından doğan haklarının korunması, tarım işçilerinin durumlarını ıslâh edici tedbirlerin bir an evvel yürürlüğe konmasıyla ilgili çalışmaların hızlandırılması gibi önemli hususlar bulunmaktadır.

Çok faydalı olan bu toplantının daha da sıklaştırılması hakkında belirtilen temennilere uyularak, önümüzdeki toplantının, 5 Haziran'

ORTAK TOPLANTI : —
Resimde, bakanlar ve sendika yöneticileri bir arada görüşüyorlar.

da yapılması da, ayrıca kararlaştırılmıştır.»

Toplantı hakkındaki geniş bilgiyi, önümüzdeki sayımızda yayımlayacağız.

ile çinko ve kurşun gibi bazı ham maddelere tatbik edilmeğe başlanmıştır. Bu indirimler, Ortak Pazar ülkelerinin öngördüğü indirimlerin çok altında olmuştur. 1964 senesi içinde, bazı maddelerin her türlü ithal vergisi kaldırılmış, buna mukabil, ithalatçıların kâr hadleri dondurulmuştur.

Millî Bütçede daha sıkı bir şekle sokulmuş ve 1963 yılında 7 milyar franklık bir açık gösteren bütçe, 1964 yılında 4.74 milyar frank açıkla kapatılmıştır. Plan'a göre bir Millî İstihdam Fon'u tesis edilmiş ve sanayiın talep ettiği işgücünü, iç kaynaklardan temin için, askerlik süresi indirilmiştir.

Japonya

Hızlı

bir kalkınma devresi içinde bulunan Japonya, son on sene içinde üç defa enflasyon tehlikesi ile karşı karşıya kalmış.

tır. Her üçünde de, enflasyonist trendler aynı gelişme şeklini göstermiştir : Gelişen sanayiın tesiri altında makine ve ham madde ithalatının artması

ve buna mukabil, iç tüketimin tesiri altında ihracatın azalması.

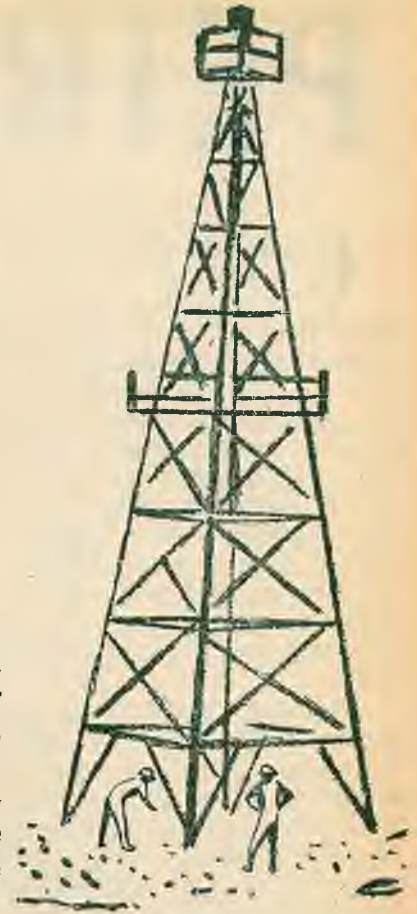
Enflasyona karşı Hükümet, para politikasını gayet başarılı bir şekilde kullanmıştır. Şirketlerin birçoğunun Bankalara borçlu durumda olmaları, açılacak kredilerin tahdit edilmesi veya daha sıkı kurallara bağlanmas ile, kısa zamanda müsbet tesirler icra etmiş, ve enflasyon tehlikesi önlenmiştir. Hükümetin, sadece para politikasındaki ayarlamalar ile enflasyona karşı tedbir alabilmesinin sebebi ise, Japonya'daki bütün bankaların, Japon Merkez Bankasından, Ticari bankalara yapılan ödemelerin yavaşlatılması dahi, piyasaya tesir etmektedir.

Merkez bankası, çeşitli bankalar için azami kredi hadleri tesbit ederken, Maliye Bakanlığı da, Ticari Bankaların likit rezerv miktarlarını, mevduatlarının % 10 na çıkarmıştır. Diğer taraftan Merkez Bankası, kendisinden kredi talebinde bulunan ticari bankalara kefil olarak, bu taleplerinin piyasa tarafından karşılanılmasını sağlamış, ve bu şekilde de piyasanın faiz hadlerini yükseltmiştir.

PETROL DÂVAMIZ

Türkiye'nin en önemli konularından biri olan petrol dâvamız hakkında çeşitli görüşleri sürülmektedir. Bu konuda söz hakkına sahip olanların başında, şüphesiz, meselenin tam anlamıyla içinde bulunan petrol işçileri gelir. Aşağıda, Türkiye Petrol, Kimya ve Atom işçileri Sendikasının petrol meselemizle ilgili bildirisini sunuyoruz.

Türkiye Petrol, Kimya ve Atom İşçileri Sendikası'nın Temsilciler Meclisi toplantısında, «tutukları fedailerle, şuurlanan kitle liderlerini saf dışı bırakan» ve «dünya milletlerini birbirine düşüren» yabancı petrolcülerin elinden, Türk petrollerinin kuratılması gerektiği ifade edilmiştir.

Bunun için, Türk petrollerinin millileştirilmesinin kaçınılmaz bir zorunluluk olduğu belirtilmiştir. Türkiye Petrol-İş Sendikası, yabancı şirketlere verilen arama ruhsatlarının, bu şirketlerce istismar edildiğini söylediği bildirisinde, özetle şöyle demektedir.

«Petrolün millileştirilmesinin kaçınılmaz bir zaruret olduğuna inanıyoruz. Memleketimizde mebzul miktarda mevcut olan petrolün yer üstüne çıkarılır. mamasında en büyük rolü oynayan yabancı petrol şirketlerinin senelerden beri devam eden oyunlarına nihayet verme zamanı gelmiş ve geçmiş bulunmaktadır. Bu sebeple, Petrol Kanunu'nun, memleket gerçeklerine uygun bir şekilde ele alınıp, tâdili gerekmektedir. Yeraltı servetlerimiz arasında bulunan petrolün ticarî oyunlardan azade kılınması ve yer üstüne çıkarılması yıllık tüketimimizi rahatça karşılayacağı gibi, kısa bir devre sonunda da ihraç metali haline getirilerek, memleketimize döviz temin edeceği bir gerçektir.»

YABANCI SERMAYE VE İÇİŞLERİMİZ :

Bildiride, daha sonra şöyle denilmektedir :

«Bu şekilde sağlanan dövizlerin millî ekonomi-

mizde olumlu etkiler yapacağı muhakkaktır. Yabancı petrolcülerin dünya milletlerini birbirlerine düşürdüğü, iç siyasetlerine karışmak için büyük paralar bağladıkları ve hatta fedailer tutarak, şuurlanan kitle liderlerini saf dışı bıraktıkları petrol tarihinde kayıtlıdır. Sendika olarak, memleketimizdeki petrolün millileştirilmesi teklifini en kutsî bir vazife olarak halkoyuna sunmayı bir şeref telâkki ediyoruz. 1955 Yılından 1958 yılına kadar, hiçbir yabancı şirketin memleketimizde ham petrol üretimi yapmadığını, sadece «Amoseas Şirketi»nin 1959 - 1960 yıllarında cüz'î bir üretim yaptığı ve bu şirketin de bilâhare çekildiği, Mobil, Shell gibi şirketlerin ise, 1960 yılına kadar hiçbir üretimde bulunmadıkları dikkatten kaçmamaktadır.»

SAKLANAN PETROLLER

Bildirinin petrolle ilgili kısmında, yabancı şirketlerin Türk petrollerini özel olarak yeryüzüne çıkaramadıkları iddia edilmektedir. Bu konuda da şöyle denilmektedir.

«Çünkü, yabancı şirketler haricte ucuza malettikleri üretimlerini memleketimizde çok karlı bir şekilde satabilmek imkânını bulmaktadırlar. Dünya üretiminin tüketime nazaran fazlalığı da şirketlerin bu şekilde satmasına imkân vermektedir. Buna paralel olarak, Petrol Kanunu da yabancı şirketlerin lehine işlemektedir. Yüzde yüz Türk sermayesi ile çalışan

PETROL SAVASI

Ç ağıımızın en önemli hammadde ve enerji kaynaklarından biri olan petrol, dünya çapında çıkar çekişmelerinin konusudur. Dünya harplerinin çıkışında, Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanmasında, petrol kavgaları önemli rol oynamıştır. Türk petrol kaynaklarını İngiliz'lere peşkeş çeken Gülbenkian'ın hikâyesi, en ateşli macera romanlarından daha ilgi çekicidir. Ne yazık ki, bugün büyük bir gaflet içinde, Türk petrolünü İngiliz'lere satan hain Gülbenkian'ın halefi Türk vatandaşı oldu diye iftihar ediyoruz. Gazetelerimizi, Gulbenkian'ın hikâyeleriyle dolduruyoruz. Bereket, bu gafletin yanısıra, milli bir uyanış başlamış ve kamuoyunda, milletlerarası petrol şirketlerinin çevirdikleri oyunlar, sert tepkiler uyanırmıştır.

Komünist blokun dışında dünya petrol kaynakları, milletlerarası sekiz dev tröstün elindedir. Bu tröstler, aralarında anlaşarak bir kartel kurmuşlar ve petrol üretimi, satış bölgelerini aralarında paylaşmışlar, petrol fiyatlarını, üretim miktarlarını, aralarında tesbit etmişlerdir. Bu sayede, dünya petrol piyasasında fiyatlar çok yüksek tutulmaktadır. Orta Doğu'da 1 Ton petrolün maliyeti, 1 dolardan azdır, ama satışı 5 - 6 dolardır. Tröstler, Kuveyt, Suud Arabistan, İran, Irak, Katar ve Bahreyn gibi altı ülkeden 1950 - 1963 dönemi içinde çıkardıkları petrolden 14 milyar dolar kâr sağlamışlardır. Kartel üyeleri, ayrıca nakliye, işleme, toptan ve perakende satış gibi faaliyetlerden milyarlar sağlarlar.

Türkiye, 1954'te çıkarılan Petrol Kanunu'yla, Türkiye'de petrol bulma ve çıkarma ümitlerini, bu dev tröstlere bırakmıştır. Ne var ki, memleketimizde en ümitli petrol alanlarını kapatan dev yabancı şirketler, yakın zamana kadar petrol bulmamışlar, buldukları bazı kaynakları işletmeye yanaşmamışlar, bizim işletmemize de karşı

koymuşlardır. Buna sebep, kartel üyelerinin ortadoğuda ve diğer bölgelerde, bol miktarda petrole sahip olmalarıdır. Şirketler, Türkiye'de petrol çıkarmaktansa, ortadoğu petrolünü Türkiye'ye satmayı tercih etmektedirler. Durum, Hindistan'da da aynıdır. Hindistan, petrol bulma ümidini, dev yabancı şirketlere bağlamış, fakat bu şirketler, 1951 - 1957 devresinde yaptıkları aramalarda, petrol bulmamışlardır. Neticede, devlet, yabancı teknisyenlerin de yardımıyla petrol aramalarına girmiş ve üç yıl içinde önemli petrol kaynakları tesbit edip, işletmesine geçmiştir. Halen, Türkiye'de petrol ithalinin sınırlandırılması ve kamuoyunda petrol bulup işletmiyen yabancı şirketlere karşı tepkilerin başlaması üzerine, yabancı şirketler, yerli petrol üretimini artırma yoluna gitmek zorunda kalmış görünürler. Ancak, çıkarları, üretimden çok ithalat olan bu yabancı şirketlerin, üretimi baltalamak ve yeni petrol kaynaklarının bulunmasını önlemek için çeşitli oyunlara girişeceklerinden şüphe edilmemelidir. Bu sebeple, petrol bulmak ve işletmek bakımından en sağlam yol, kendi kendimize güvenmektir. Bu konuda yeter sermaye, petrol ve tecrübeye sahibiz. Maden Tetkik Arama Enstitüsü ve Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'nın, bugüne kadar yaptığı çalışmalar, gelecek için büyük ümitler vermektedir.

Dünyada gidiş, kendi petrolünü kendi bulup işletme yolundadır. Nitekim, ortadoğu'da petrol üretici ülkelerin yaptığı toplantıda, petrolün millileştirilmesi istenmiştir. Cezayir, yabancı şirketleri tam kontrol altında tutabilmek için, petrol arama, üretim, tasfiye, nakliye ve satış gibi bütün faaliyetlerde devlet ortaklığını esas tutan bir politika izlemektedir. Nihâi amaç, millileştirmedir.

Hindistan, geçirdiği acı denemelerden sonra, petrolde devletçiliğin zorunluluğunu anlamıştır.

Türkiye Petrolleri A.O. nın kanuna göre sekiz olan a. rama ruhsatnamesine karşılık, yabancı şirketlerin adedinin fazla olması üzerine 32 ruhsatname almış olması ve buna rağmen Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı yedi kule ile çalışmasına ve 1964 yılında 631 bin 584 ton üretim yapmasına karşılık, yabancı şirketlerin beş kule kurmaları ve ancak 259 bin ton üretim yapmaları Petrol Kanunu'nun bir an evvel ıslah edilmesi gerektiğini göstermektedir.

Yabancı şirketlerin petrol ruhsatlarının iptali ile, imtiyazların milli şirketlere verilmesi, bu şekildeki yabancı şirketler tröstünü önliyecektir.

Bu hazırlıkların ikmaline kadar da diğer yabancı memleketlere nazaran, memleketimizde pahalı satılan yabancı şirket petrollerinin fiyatlarında behemahal gerekli indirim yapılmalıdır.»

PETROL ENDÜSTRİSİNDE İSTİHDAM

Öte yandan, yerli ve yabancı petrol şirketlerinde, işçiyle doğrudan doğruya ilgili meselelerde de bir karşılaştırma yapan Türkiye Petrol-İş Başkanı Ziya Hepbir, genel istihdam politikası, «az ve ucuz emek, bol kâr» olan yabancı şirketlerin, Türk İşçisi'ni nasıl istismar ettiklerini de de ortaya koymuştur.

Devlet, gittikçe artan ölçüde, her türlü petrol işine el atmaktadır. Irak, 1961 yılında çıkarttığı 80 sayılı kanunla, yabancı şirketlerin, işletilmeyen alarlardaki imtiyazlarını kaldırmıştır. Böylece, yabancı şirketlerin işletmediği, fakat, arama imtiyazının elinde tuttuğu alanların yüzde 90'ı devletleştirilmiştir.

Memleketimizde de, petrolün millileştirilmesi gibi köklü bir tedbire gidilmediği takdirde, hiç değilse Petrol Kanunu'nda gerekli değişiklikler yapılarak, yabancı şirketlerin arama hakları sınırlandırılmalı, devletin arama hakları genişletilmelidir. Ayrıca, yabancı şirketlerin petrol arama ve işletme faaliyetleri sıkı bir kontrol altına alınmalıdır. Fakat, bunlar yarım tedbirlerdir. Aslında, petrol kaynaklarımızın, Türkiye'nin kalkınmasında tam verimle kullanılmasını istiyorsak, petrol faaliyetleri, arama, işletme, tasfiye, nakliye, tevziat gibi bütün alanlarda devletleştirilmelidir.

Bu arada, bir türlü gerçekleştirilmeyen iki mesele üzerinde durmak isteriz. Yabancı şirketler Türkiye'ye petrolü, dünya fiyatlarının çok üstünde satmaktadırlar. Almanya, Avusturya, Hindistan v.s. gibi ülkeler, şirketlerin, petrol fiyatlarını indirmelerini sağlamışlardır. Fakat, Türk Hükümeti'nin, petrol fiyatlarını indirme yolunda yabancı şirketlerle giriştiği müzakereler, bir türlü sonuçlandırılmamıştır. Şirketlerin mukavemeti karşısında, hükümetin petrol fiyatını tesbit edebileceği, gerekirse devlet şirketleri eliyle ucuz fiyatla petrol ithal edebileceği kanaatindeyiz. Hükümetin, meseleyi sürüncemede bırakmayıp, karar almasını beklemekteyiz. Başka bir mesele, Petrol Ofis Kanun Tasarısı'dır. Tasarı kanunlaşınca, devletin, petrol ihtiyacını, kendi malı olan Petrol Ofis'ten sağlaması gerçekleştirilecektir. Yabancı şirketler, buna karşı koymuşlar ve kendi petrol bayilerini harekete geçirerek, parlamentoya baskı yapmışlardır. Aradan iki yıla yakın zaman geçtiği halde, devletin kendinden alış - veriş etmesi gibi basit ve haklı bir dava sonuçlandırılmamıştır. Parlamantonun, bu konuda gereken titizliği gösterceğini ummaktayız.

«Petrol endüstrisi, öteden beri diğer endüstrilere oranla daha az sayıda işçi istihdam eden bir işkoldur. Son yıllarda otomasyonun gelişmesi ile, petrol endüstrisinde istihdam edilen işçi sayısı da, bütün dünyada azalmaktadır. Bu arada, memleketimizde yabancı petrol şirketleri, azami derecede otomasyona gitmek suretiyle işçi istihdamını asgariye indirmek için mümkün olan bütün çarelere başvurmaktadırlar.» (1963 Yılı başında Washington'da Türkiye'deki bütün yabancı işyerlerine gelen bir yazıda, Türkiye'de bir ücret enflasyonu yaratmamak konusunda ikaz da bulunulmuştur. Bu arada, mümkün olduğu kadar

az personelle, mümkün olduğu kadar çok verim alma prensibinin uygulanması da istenmiştir. Bu ikaz, örneğin Anadolu Tasfiyehanesi Türk Anonim Şirketi ATAŞ'ta derhal rağbet görmüş ve işe yeni yeni ısınan personelin yavaş yavaş ve hissettirmeden tasfiyesine başlanmıştır.

SENDİKALARI BÖLMEK :

Hepbir'in bülteninde, otomasyonla da yetinmeyen yabancı petrol şirketlerinin, sendikaları bölmek için ne gibi oyunlara giriştiklerinden de söz edilmekte ve şöyle denilmektedir :

«Bununla beraber, bu şirketler, istihdam ettikleri işçi sayısını azaltmak, İş Kanunu, Sosyal Sigortalar Kanunu ve mâlî kanunlardan kaçmak için, otomasyondan başka çarelere de başvurmaktadırlar.

Bunlar, meselâ, şirket işyerlerindeki temizlik işçilerini «müteahhit» adı ile, kendi adamları olan üçüncü bir şahsa devretmek suretiyle, kendi bünyelerinden dolayısı ile sendikadan ayırmak yoluna gitmektedirler. Bunun gibi, yabancı petrol şirketleri çok defa aslında petrol ticareti yaptıkları ve petrolü nakletmek asıl işleri olduğu halde, petrol nakil işini de üçüncü şahıslara devretmektedirler.»

TASARRUF BONOLARI VE PETROL :

Hepbir, daha sonra, yabancı petrol şirketlerinin faaliyette bulunduğu hiçbir ülkede kalkınmanın gerçekleştirilmediği, bu ülkelerdeki halkların açlık ve sefaletin devam ettiğini işaretledikten sonra, kendi petrolümüzü kendimizin bulup işletmemiz gerektiğini belirtmekte ve tasarruf bonolarından sağlanan gelirin, «ulusal petrol sermayesi» olarak kullanılmasını teklif etmektedir.

Türkiye Petrol İş Sendikası Başkanı, daha sonra, yabancı sermayeyle ulusal sermaye arasında ayrıklık gözetilmemesini de şöyle eleştirmektedir :

«Yabancı sermaye, memlekete gelirken, ulusal sermayeyle eşit şartlar arıyordu. Yabancı sermayeye hangi alanda olursa olsun, yerli sermaye ile eşit şartlar sağlamak bile yerli sermayenin ezilmesi demektir. Çünkü, yabancı sermaye, yerli sermayeden tecrübeli, daha güçlü ve kuvvetlidir. Hal böyle iken, görüyoruz ki, petrol alanında yabancı sermayeye eşit şartlar sağlamak adı altında bir takım imtiyazlar sağlanmıştır. Yabancı petrol şirketleri, bizi bu alanda tazyik etmiş olabilirler, ama ben kabahati onların başına boyun eğip, onlara imtiyazlar veren yetkililerde buluyorum. Hele artık, günümüzde gerçekler bütün çıplaklığıyla ortaya çıktıktan sonra, yerli petrolün, yabancı sermayenin karşısında daha güçlü bir hale gelmesi için tedbirler almakta neden geciktığımızı anlamıyorum.»

İŞÇİ ÜCRETLERİ :

Bildirinin bir kısmı da, yabancı ve yerli sermayenin, petrol işçilerine verdiği ücretleri karşılaştırmakta ve bu alanda, yabancı sermayenin davranışının «emek sömürücülüğü» olduğu belirtilmektedir.

Beklenen Kanunlar Nerede

İşçiler tarafından dört gözle beklenen, çalışma hayatıyla ilgili kanunların tezelden çıkarılacağı», son hükümetlerin programlarında yer almış, çeşitli vesilelerle demeçler veren her partiye mensup siyaset adamları, işçi haklarının gereği gibi korunmasını sağlayacak kanunların çıkarılmasında sür'atle davranılacağını vaatetmişlerdi.

Ancak, bütün bu beyanlara rağmen, kanunların hazırlanıp, parlamentoya verililişinden bu yana geçen süre, verilen sözlerin gereği gibi tutulmadığını göstermektedir. Seçimlerin yapılmasına beş ay kala, söz konusu tasarılar üzerindeki parlamento çalışmalarına kaplumbağa hızıyla devam edilmektedir.

İşte kanun tasarılarının parlamentoya geliş ve komisyonlarca incelenişlerini belirliyen tarihler:

İŞ KANUNU TASARISI

Türkiye'deki çalışma hayatını düzenliyen 1934 tarihli demode İş Kanunu'nu değiştirecek yeni İş Kanunu tasarısı, 1964 ün Kasım ayında Millet Meclisi'ne gelmiştir. Millet Meclisi'nin 24 Kasım 1964 tarihli oturumunda, tasarıyı görüşecek bir karma komisyon kurulması teklif ve kabul edilmiştir.

Karma komisyon, 25 Kasım'da görev bölümünü yapmıştır. Bundan sonra, üç aya yakın süreyle toplanmayan karma komisyon 11 Mart tarihinde ilk toplantısını yapmış ve çalışmalarına yeniden on iki gün için ara vermiştir. 23 Mart'ta ikinci defa toplanan komisyon, ertesi gün yaptığı toplantısında bir alt komisyon kurulmasını öngörmüş ve bu komisyonu teşkil ederek, çalışmalarına yeniden ara vermiştir. Tasarı, şimdi alt komisyondadır.

DENİZ İŞ KANUNU

Deniz-İş Kanunu'nun da, İş Kanunu ile birlikte ve aynı komisyonca ele alınmasına karar verilmiştir. Karma komisyon, İş Kanunu'nun kapsamının daha geniş olduğunu gözönüne alarak, bu tasarıyı, yeni İş Kanunu'nun görüşülmesinden sonra ele almanın daha uygun olacağı sonucuna varmıştır. Kısacası, Deniz-İş Kanunu,

nun dosyası, karma komisyonca, daha elenmemiştir. Bu gidişle Deniz-İş Kanunu daha çok uzun zaman rafta tozlanmağa mahkumdur.

TOPLUM ZABITASI KANUNU TASARISI

Kanuna uygun olarak yapılan grev olaylarında, gösteri yürüyüşleri ve mitinglerde topluluk psikolojisini bilmeyen, kanunları bilmiyen, eğitilmemiş zabıta kuvvetlerinin, Anayasa teminatı altında ki hakları zedelediğini gözönüne alan Çalışma Bakanlığı 274 ve 274 sayılı kanunları öğrenecek, belirli bir öğretim yüzeyinde bulunan ve toplum psikolojisini iyi bilen bir zabıta kuvvetinin gerekliliğini belirterek, böyle bir kanun hazırlanmasının yerinde olacağını belirtmişti.

Bu uyarma üzerine harekete geçen son İnönü Hükümeti, hazırladığı bir kanun tasarısını, 18 Ocak 1965 tarihinde Meclis'e sevketmişti.

Millet Meclisi Başkanlık Divanı tarafından iki gün içinde İçişleri Komisyonuna havale edilen tasarı, komisyon gündemine, ancak 1 Nisan tarihinde alınabilmiştir. Bu tarihte de, İçişleri Bakanı'nın komisyonda hazır bulunması gerektiği gözönüne alınarak, tasarının görüşülmesi, gelecek toplantıya ertelenmiştir.

İçişleri Bakanı Akdoğan 18 Nisan'da verdiği bir demeçte, bu yıl içinde Toplum zabıtasının kurulacağını söyledi; ama, bu bir temenni mi idi, yoksa . gerçekleştirilecek mi? Bunu zaman gösterecek.

TARIM-İŞ KANUNU

Toprak Reformu kanun tasarısının görüşülmesinden önce kanunlaşması gerekli olan ve milyonlarca tarım işçisinin hasretle beklediği bir Tarım-İş Kanunu ise, parlamentoya bile intikal edememiştir.

İş Kanunu Tasarısı

Hakkında Türk - İş'in Görüşü

Otuz beş yaşındaki İş Kanunu'nu değiştirmek ve Anayasa'mızın sosyal esprisine uygun hale getirmek için çalışıldığı şu sırada, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, tasarı hakkındaki görüşlerini ilgililere bildirmiştir.

Tasarıyla ilgili olarak, Türk-İş tarafından düzenlenen raporda özetle şöyle denilmektedir :

«Tasarının aldığı son şekil, Türkiye'de, çalışanların, Anayasa'mızın 40 ve müteakip maddeleriyle teminat altına alınan haklarının tahakkukuna imkân vermekten çok uzaktır. Bunun başlıca tezahürleri, aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi ile ilgili kanunun yürürlüğe girdiği bölgelerde, sosyal Sigortalar Kanunu'na bağlı yurttaşların bir kısım hakları yitirilecek, kurumun yataklı tesisleri Sağlık Bakanlığı'na devredilecek, eczaneleri kapatılacaktır.

«Sosyalizasyon Kanunu» nun ilk olarak uygulandığı Muş pilot bölgesinde, iki kanun arasındaki çelişme, Sosyal Sigortalar Kurumu ile Sağlık Bakanlığı arasında, yok edilmesi olanaksız uyuşmazlıklara yol açmıştır.

Bilindiği gibi, Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkındaki Kanun uyarınca, bu kanunun uygulandığı illerde, başkaca yataklı sağlık merkezi kurulamamakta ve mevcutlar da Sağlık Bakanlığı'na devredilmektedir. Sosyal Sigortalar Kurumu'nda çalışan bir yönetici, Muş'taki anlaşmazlığı şöyle ifade etmiştir:

«... Bize, burada hekim istihdam edemezsiniz, doktorlarımız ek ücret de alamazsınız. dediler. Kurumumuz üyesi hastalarımızdan da 5 lira vize ücreti almağa kalkıştılar. Buna engel olmak istedik Sosyal Sigortalar Kurumu'na hastalık sigortası primi ödiyen işçilerin, bu haktan ücretsiz yararlanmaları gerektiğini hatırlattık. Derdimizi dinletemedik. Şimdi, mesai saatleri içinde, normal şartlarla muayene olan işçiler için Sosyal Sigortalar Kurumu, 5 er lira ödiyor. Ayrıca mesai saatleri dışındaki muayeneler, başkaca masrafı gerektiren hallerde de, sigortalı işçinin masrafı, kurumca Sağlık Bakanlığı'na ödenmektedir.»

YA ECZAHANELER?...

Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 33 üncü maddesi de, bilindiği gibi, yataklı sağlık tesislerinin bulunduğu illerde Sosyal Sigortalar Kurumu'nun eczahane açmasını engellemektedir. Eczacıların ve onların hakları için savaşılan bazı milletvekili ve senatörlerin himmetiyle kanunlaştırılan bu madde, şimdi, Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi hakkındaki kanun'un uygulandığı bütün illerdeki sigorta eczahanelerinin kapatılmasına sebep olacaktır. Demin sözünü ettiğimiz Sosyal Sigortalar Kurumu yetkilisi, bu konuda da şöyle demiştir:

Halen yürürlükte olan 3008 Sayılı İş Kanunu'ndaki işçi tanımının, bugüne kadarki uygulanış şeklinin, çalışanların aleyhine işlediği herkesin mâlumudur.

Bu sebeptendir ki, 274 Sayılı kanunla İşçinin tanımı yeniden ele alınmış ve bedenî hizmet arzı suretiyle «hizmet akdi» ile çalışanlara işçi denmiştir.

İş Kanunu Tasarısı, işçi tanımını, yine uygulamada birçok tereddütlere imkân verecek şekilde yapmıştır. Buna da yeni bir tanım yapılmış da denemez».

Raporda belirtilen bir diğer husus, binlerce işçiyi İş Kanunu dışında bırakacak bir maddeye tasarıda yer verilmesidir.

«Halen yürürlükte bulunan 3008 Sayılı İş Kanunu'ndaki mevcut hükümden daha katı bir hüküm tasarıya konmakla, yıllardanberi sen dikalarımızı meşgul eden ve yüzbinlerce işçinin sosyal güvenliğini ve iş emniyetini ortadan kaldıran bir durumun ıslâhı beklenirken, adeta mevcut durum tahkim edilmiştir.»

Öte yandan, işçinin kıdem hak-

işçilerin parasıyla yapılan hastanelere el koyma çabası

«Elimizde yataklı tesis kalmadıktan sonra, eczahaneyi ne yapalım?»

SONUÇ :

Sigortalı işçiler, her yıl kuruma, işverenlerle birlikte 196 milyon lira Hastalık Sigortası Primi ödemektedirler.

Oysa, Anayasa'mızın 49 uncu maddesi, şöyle demektedir :

«Madde 49 — Devlet, herkesin beden ve ruh sağlığı içinde yaşayabilmesini ve tıbbî bakım görmesini sağlamakla görevlidir.

Devlet, yoksul veya dar gelirli ailelerin, sağlık şartlarına uygun konut ihtiyaçlarını karşılayıcı tedbirleri alır.»

Bu durumda, Anayasa'nın emrinden yararlanma durumunda olan yurttaşların içine, Devlete gelir vergisi ödeyen işçiler, ek bir külfetle katılabilmektedirler. Devletin zaten sağlık hizmetlerinden yararlandırma durumunda olduğu işçilerin de, diğer yurttaşlar gibi bu hizmetlerden farksız yararlanabilmelerini sağlamak için şu iki yoldan birinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir:

1 — Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkındaki Kanun'a ek bir madde eklenmeli ve Sosyal Sigortalar Kurumu'nun yataklı tesisleri, kamulaştırma alanının dışında bırakılmalıdır.

2 — Yahut, Sosyalizasyon Kanunu'nun uygulama bölgelerine giren işçilerin «Sağlık Sigortası Primi» ödememeleri hakkındaki bir ek madde, «Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu» na eklenmelidir.

kıyla ilgili olarak, eskisinden daha da geri hükümler konduğu belirtilmekte, böylelikle yegâne iş emniyeti müessesesinin zedelendiği hatırlatılmaktadır.

Tasarı maddelerinin topyekûn, toplu sözleşme düzeni ile çelişik durumda olduğu da raporda belirtilmektedir. Kanunun uygulamada, işlemlerini sağlayacak cezaî müeyyidelerin çok hafif olduğu da bu arada belirtilmekte ve geçmişte bu yüzden kanunun işlemez duruma geldiği bildirilmektedir.

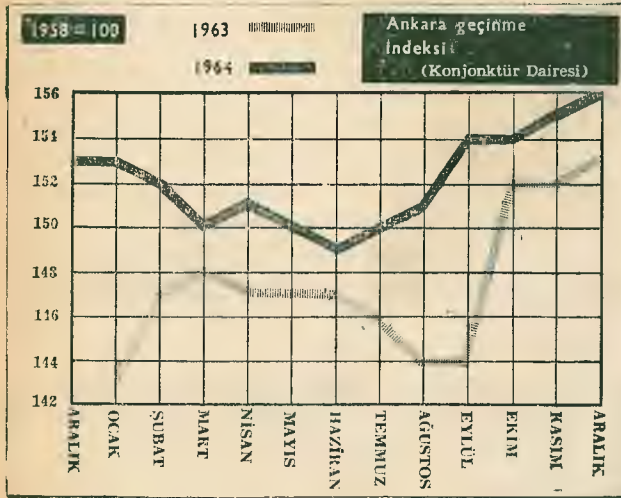
Geçinme indeksleri

Okan AKTAN
İstatistik Uzmanı

Fiyat hareketlerinin hayat pahalılığı üzerindeki etkisi, geçinme indeksleri denilen göstergelerle ölçülür. Bugün, Türkiye'de çeşitli kuruluşlar tarafından çeşitli geçinme indeksleri hazırlanıp, yayınlanmaktadır. Bunların belli başlı özellikleri aşağıda kısaca belirtilmiştir.

1 — DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ ANKARA GEÇİNME İNDEKSİ

1955 yılını başlangıç olarak alan bu endeks, gıda, giyim, ev masrafları ve çeşitli masraflar gurupları altında toplanan 137 madde üzerinden aylık olarak hesaplanır. İndeks 1954 yılında Ankara'da memur aileleri arasında yapılan bir yıl süreli Aile Bütçesi Anketi'nden hazırlanmıştır. Bu ankete 148 aile katılmıştır.

ANKARA GEÇİNME İNDEKSİ

1963 yılının Ocak ayında düşük bir seviyede bulunan indeks (143) Mart'a kadar bir artış göstermiş, Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında bir duraklama geçirerek Hazirandan itibaren düşmeye başlamıştır. Ağustos ve Eylül aylarında bu azalış en düşük (144) seviyesini bulduktan sonra, indeks süratle yükselmiş ve yıl sonunda en yüksek seviyeyi (156) bulmuştur.

1964 yılında indeks Nisan ayındaki yükseliş hariç en düşük seviyeyi (149) bulduğu Haziran ayına kadar devamlı bir düşüş göstermiş, bu aydan sonra artarak Aralık ayında (156) puana yükselmiştir.

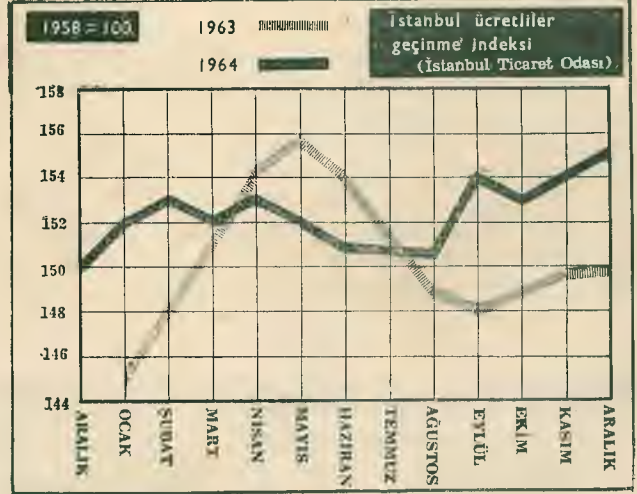
Devlet İstatistik Enstitüsü'nün, 1938 yılını temel alan ve 1954 aile Bütçesi Anketinde elde edilen sonuçlara göre hazırladığı bir indeks daha mevcuttur. Bu indeks, yukarıda bahsedilen 137 maddelik indeksin aynı olup 70 madde üzerinden hazırlanmıştır.

Devlet İstatistik Enstitüsü'nün yayınladığı bu indeksler sadece belirli bir sınıfa göre hazırlandığı için gerçek bir geçinme indeksi sayılmaz.

2 — TİCARET BAKANLIĞI KONJONKTÜR DAİRE. Sİ GEÇİNME İNDEKSİLERİ :

Ticaret Bakanlığı Konjonktür Dairesi, biri Ankara, diğeri İstanbul olmak üzere iki geçinme indeksi yayınlamaktadır. 84 madde ile meydana getirilen bu indeks, bir Genel olmak üzere, Gıda, Mesken, Isıtma ve Aydınlatma, Giyim ve Diğer Harcamalar olmak üzere 6 ana guruba göre hazırlanmıştır. Bunun yanında Gıda Maddeleri ana gurubu hububat ve mamulâtı, etler, süt ve süt mamulâtı, kuru sebzeler ve yemişler; Giyim ana gurubu da elbise, iç çamaşır ve ayakkabı olmak üzere ikinci bir ayrıma tâbi tutulmuştur.

Bu indeksi de gerçek anlamıyla geçinme indeksi saymaya imkân yoktur. Dayandığı aile bütçesi anketi hem çok eski, hem de kifayetsizdir. Diğer taraftan gelir seviyesile ihtiyaç listesi arasında bir ahenk kurulamaması bu indeksin en zayıf tarafını teşkil eder.

İSTANBUL ÜCRETLİLER GEÇİNME İNDEKSİ :

Ücretliler Geçinme İndeksi 1963 yılının Ocak ayında bulunduğu (145) seviyeden yılın en yüksek seviyesini (156) teşkil eden Mayıs ayına kadar hızlı bir artış göstermiş, bu aydan sonra geriliyerek, Eylül ayında (148) puana inmiştir. Bu aydan itibaren indeks tekrar yükselmeye başlamış, bu artış 1964 yılının ilk iki ayında da devam ettikten sonra Nisan ayında düşmeye başlamıştır. Eylül, Ekim ayları arasındaki düşüş hariç, indeks Ağustos'dan sonra tekrar devamlı bir yükselme göstererek Aralık ayında en yüksek seviyeye erişmiştir. (155).

3 — İSTANBUL TİCARET ODASI «İSTANBUL ÜCRETLİLER GEÇİNME İNDEKSİ»

1963 yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İktisat Fakültesi İstatistik Enstitüsü'nün ilmi ve teknik yardımından yararlanarak İstanbul Ticaret Odası bir indeks hazırlamıştır. 107. maddeye göre düzenlenen bu indeks 1953 yılını başlangıç yılı olarak almıştır. Biri Genel olmak üzere, Gıda Maddeleri, Isıtma ve Aydınlatma, Giyim ve Ev Eşyası, Kıra ve Ev Bakımı ve muhtelif kalemleri içine alır.

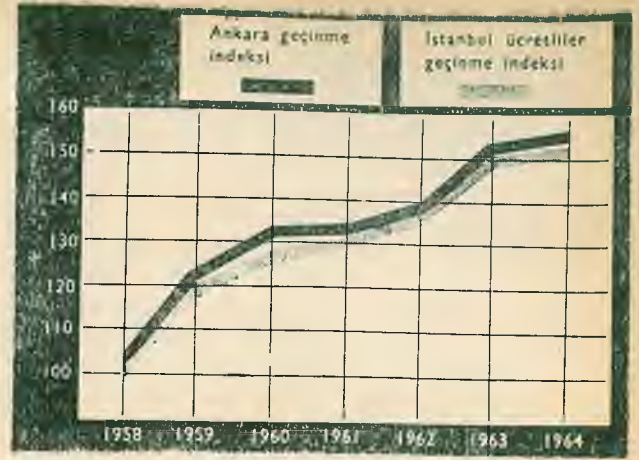
İstanbul Ücretliler Geçinme İndeksi, bugün Türkiye'deki en mükemmel geçinme indeksidir.

1963 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisinde Grev Lokavt ve Toplu İş Sözleşmesi Kanun Tasarısı görüşülürken, toplu sözleşmelerin yapımında sık sık başvurulacak gıda, müstehlik ve ücret gibi indekslerin eksikliği üzerinde durulmuş, bu temel indekslerin bir an önce hazırlanması öngörülmüştür. Toplu Sözleşmelerde işçilerle işveren arasında ahenkli ilişkilerin kurulması ve bu sözleşmelerde tarafların tekliflerinin ilmi esaslara dayandırılabilmesi yukarıda bahsedilen indekslerin gerçeği en iyi bir şekilde aksettirebilmesine bağlıdır.

Bu hususları göz önüne alan Devlet İstatistik Enstitüsü, 14.Şubat.1964 de Adana'da başlamak üzere bir Aile Bütçesi Anketi hazırlamıştır. Adana'dan sonra aynı yıl Ankara, İzmir ve İstanbul'da, 1965'de diğer beş büyük şehirde nüfusu 10 bin ile 100 bin arasındaki şehirlerden seçilecek bir grupta üzerinde bu anketi uygulayacak ve 1966 yılında anketin köylerdeki uygulamasına geçilecektir.

Anketin uygulanmasında Devlet İstatistik Enstitüsü, Devlet Plânlama Teşkilâtı ve Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun işbirliği yapması öngörülmüştür.

Bu anketin sonuçlarına göre hazırlanacak geçinme indeksleri fiyat artışlarının geçinme seviyesi üzerindeki tesirlerini en iyi şekilde aksettirecek ve bu suretle toplu sözleşmelerde talep edilen ücret artışlarının en kuvvetli gerekçesini teşkil edecektir.

Ankara ve İstanbul Geçinme İndekslerinin seyri 1958 yılı = 100 alınarak yukarıdaki tabloda birlikte gösterilmiştir. Ankara Geçinme İndeksinin 1958 - 1964 yılları arasındaki yükselme seyri şu şekildedir :

1959 da 122, 1960 da 132, 1961 de 133, 1962 de 138, 1963 de 152,

1959'da 120, 1960 da 127, 1961 de 131, 1962 de 137, 1963 de 150 ve 1964 de 152.

Görüldüğü gibi, her iki indeks 1958 den 1964 sonuna kadar % 50 den fazla bir artış göstermiştir. Diğer bir ifadeyle hayat pahalılığındaki artış, bu iki tarih arasında % 50 den fazladır.

Yukarıda, Türkiye'de mevcut dört geçinme indeksinden Konjüktür Dairesinin düzenlediği Ankara Geçinme İndeksi ile İstanbul Ticaret Odası tarafından yayınlanan Ücretliler Geçinme İndeksinin 1958 yılından itibaren gösterdiği seyir bir tablo üzerinde gösterilmiştir. Bundan sonra bu geçinme indekslerinin takip edeceği aylık seyir, gerekli eleştirmesi ile birlikte dergimizde zaman zaman yer alacaktır.

TÜRK - İŞ DİYOR Kİ...

Yazımıza başlamadan önce şunu belirtmek isteriz ki, en küçük kuruluştan, Konfederasyona kadar, bütün işçi teşekküllerinin partiler üstü bir politika güttüğü, tek amacının memleket ve işçi yararına çalışmak olduğu bir kere daha belirtilmiştir.

Türk işçi hareketi, Türk-İş'in etrafında bölünmez bir bütün olarak hergün biraz daha kuvvetli ve bilinçli olarak hedefine doğru emin adımlarla ilerlemektedir. Bu yekvücut hareketi sarsmaya hiç kim.

Gül Neşe KUTLU
Türk-İş Araştırma Uzmanı

senin gücü yetmeyecek ve Türk-İş'in gücünü kendi çıkarları için en büyük engel sayanlar, işçi hareketlerini politik gayelerine hizmet olarak kullanamayacaklardır.

Hangi siyasi teşekkül olursa olsun, hangi istikametten gelirse gelsin, Türk-İş bünyesi içine siyasi gayeler sokulmayacaktır.

İleri bir Türkiye'yi hedef alan Türk-İş, her türlü diktatoryal temayüllerin, sınıf tehakkümü yaratan

görüşlerin ve insanın insanı istismarına dayanan sis-temlerin karşısında olduğunu belirtir.. Bu neticelere ulaşmak için sermaye-emek arasında denge kurulması ve emeğin tam karşılığının alınması gayesinden hareket etmekteyiz. Nitekim, bunlar 21.3.1935 tarihli İşçi Liderleri Bildirisi'nde de belirtilmişti. Aynı bildiride alınan prensip kararlarını da burada tekrar belirtmeyi faydalı gördük:

1 — Teşkilatlanma konusunda işkolu esasına göre güçlü sendikaların teşekkülü yolunda çaba gösterilmesi ve işkollarında birden fazla kuruluşların bir kuruluş etrafında toplanmasının temini.

2 — Reformların desteklenmesi ve gerçekleştirilmesi yolunda çıkacak engellerle mücadele edilmesi; reform anlamının bütün ayrıntıları ile işçiye duyurularak kamu oyuna mal edilmesi.

3 — Toplu Sözleşmelerin bu döneminde insanca yaşamının sağlanması için Anayasa ve Türk-İş Tüzüğü'nde belirtilen adil ücret, iş emniyeti gibi konular üzerinde gerekli çalışmaların tamamlanarak, hedefe erişilmesi.

Sendika liderleri bu hususların temini ve insan haysiyetine yakışır yaşama ve çalışma şartlarına kavuşma hakkının sağlanması yolundaki çabaya direnme nereden gelirse gelsin, şiddetle karşı konulmasını kararlaştırmışlardır. Ayrıca, Türk-İş kendini doğrudan doğruya veya dolaylı olarak ilgilendiren konularda görüşlere varmış ve bunları gerektiği zaman çıkardığı bildirilerle açıklamıştır.

12.2.1965 tarihli haber bülteninde Türk-İş Toprak Reformunun geciktirilmesi ile ilgili davranışı protesto etmiştir.

Bültende özetle şöyle denmektedir:

Toprak Reformu, kalkınmamızın ön şartlarından biridir. Bu husus Kalkınma Planında da belirtilmiştir. Topraklarımızın veriminin artırılması, Tarım sektörünün, sanayileşmemizin temel dayanağı yapılabilmesi, açlık yüzünden şehirlere akımın düzeltilenebilmesi, gizli ve açık işsizlikle, müessir bir şekilde mücadele edilebilmesi ve nihayet sosyal adaletin gerçekleşmesi ciddi bir tarım ve toprak reformunun bir an önce uygulanması ile mümkün olabilecektir. Bu sebeptendir ki, toprak reformuna hayır demek, memleketin kalkınmasına ve sosyal adaletin gerçekleştirilmesine hayır demektir. Milyonlarca topraksız ya da az topraklı çiftçilerimizin ızdırapları ile alay edencesine bir avuç toprak ağasının gönlüllü savunuculuğunu yapanlar, topraksızlığın yarattığı sosyal huzursuzlukların ve gerginliğin bütün sorumluluğunu taşıyacaklardır. Türk işçisi toprak reformuna hayır diyenlerin, Türk milletinin değil, ağaların temsilcisi olduğunu milletimize duyurmak için seferber olacaktır.

1.Mayıs.1964 tarihinde Bakanlarla Türk-İş Yöneticileri arasında yapılan toplantıda aynı konuda Halil Tunç en büyük talihsizliğin tarım işçisinin mevzuat tarafından tanzim edilmemiş olduğunu belirtmiş, hiç olmazsa Devlet Üretim Üiftlikleri ile toplu sözleşme yapılabilmelidir, demiştir.

Halil Tunç, sözlerinin başında «memleketimiz.

de sanayi işçilerinin problemleri yeni kanunlarla halledilirken, tarım işçileri halen 1924, 1928 deki haklarını ve iş emniyeti, ücretler, çalışma şartları bakımından o devirleri yaşıyorlar. Bunların da sosyal güvenliğinin sağlanması lazımdır. Halâ Adana'daki işçilerimiz tarım sektöründe sabalı ezanı, güneşin doğması ile işbaşı yapıyor, iş bitimi de gün batması ile bitiyor. Bilhassa, elçiler tarafından aldatılıyorlar. Ayrıca, istismar ediliyorlar. Bazı patronlar erken işbaşı yaptırabilmek için, hocalarla anlaşıp, ezanı erken okutuyorlar.» diyerek, Hükümet edenlerden, bunlara bir hal çaresi bulmalarını istemişti. Türk-İş'i dolaylı olarak ilgilendiren diğer bir konuda, devletleştirmedir. Ancak, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, dış ticaret devletleştirilsin, derken Türk ekonomisine menfi yönden katkıda bulunan birkaç kolay kazançlı buna karşı gelmiş ve bu konuda ileri sürülen fikri istismar etmeye çalışmıştır.

Ancak, memleket gerçekleri nazara alındığında devletleştirmenin sayısız faydalar sağlayacağı şüphe götürmez bir hakikattir. Bir kere serbest dış ticaret yüzünden kaçırılan sermayenin lehte alınması mümkün olacaktır. Bu sermaye ile yeni iş imkânları doğacaktır. Ayrıca, küçük ithalatçılar da büyük monopollerin karşısında zayıf kalmakta ve hattâ ezilmektedir. Bu yönde de dış ticaretin devletleştirilmesi, müsbet tesirini gösterecektir. Buna engel olmak için devlet dolaylı yoldan giderek, ithalatçıları birleştirmek ve onları bazı kurallara uymaya zorlamakla da faydalı olabilir. Fakat devletleştirme, daha kolay ve pratik bir yol olması bakımından tercih edilmektedir. Türkiye'nin dünya ticaretinde söz sahibi olduğu ihracat maddeleri devletleştirilmelidir. Bunun dış piyasalarda itibarı sağlamak bakımından gerekli olduğunu şimdiye kadar birçok örnekler açıkça göstermiştir. Devletleştirmenin diğer bir faydası da, gelir dağılımında bilhassa memleketimizde görülen bozukluğu önlemek olacaktır. Böylece kolay ve haksız kazanç önlenmiş olacaktır.

Dış ticaretin devletleştirilmesi Kalkınmamıza da müsbet tesir icra edecek ve sermaye içeride kalarak milli geliri arttırmak ve böylece kalkınmamızın daha hızlı ve kolay olması imkân dahiline girecektir. Türk-İş bu konuda yine de kati bir görüşle ortaya çıkmamış, hiç olmazsa serbest dış ticaretin mahsurlarını önleyici tedbirler alınmasını dilemiştir.

Halil Tunç'un beyanlarından sonra, bu konuda ki fikir çatışmalarına Maden-İş (madenlerin devletleştirilmesini isteyerek), Teksif (kaçırılan dövizin hesabını sorarak), Petrol-İş de (dış ticaretin ve petrollerimizin millileştirilmesinin kaçınılmaz bir ticaret olduğunu belirterek) katılmışlardır.

Ashında, bu konuda Türk-İş ile aynı görüşde olmayan bir sendika yoktur.

Bu yazımızda Türk-İş'in, hakkında görüş sahibi olduğu birkaç ana konu üzerinde durduk. Daha sonraki yazılarımızda bunların herbiri hakkında daha derine inerek ve bu yazıda bahsi geçmeyen diğer konular hakkındaki görüşlerini de fırsat buldukça sizlere açıklayacağız.

KONGRELER

MADEN-İŞ KONGRESİ

Türkiye Maden İşçileri Federasyonu'nun Üçüncü Genel Kurul toplantısında, Kemal Özer, büyük çoğunlukla yeniden başkanlığa seçilmiştir. Geçen ay içinde Kozlu ve Yeni Çeltek olaylarıyla karşılaşan maden işçileri, 3.5 Nisan tarihleri arasında yapılan kongrelerinde, eski yönetim kurulu'nu bir tek değişikliklerle, yeniden işbaşına getirmişlerdir.

Maden İşçileri Federasyonu'nun yeni yöneticileri şunlardır:

Genel Başkan Kemal Özer, Genel Sekreter Mustafa Orho, Başkan Yardımcısı Mehmet Şahin, Sekreter Yardımcısı Yaşar Özkara, Mâli Sekreter Hamdi Güvenç.

KONUKLAR

Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsöy'un yönettiği toplantıya Başbakan Suat Hayri Ürgüplü, Çalışma

Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil, eski Çalışma Bakanı Bülent Ecevit, Sanayi Bakanı Ali Naili Erdem, eski Sanayi ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanları Muammer Erten ve Hüdaî Oral ve milletvekillerinden Şeref Bakşık, Sadık Tekin Müftüoğlu, Gökhan Evliyaoğlu ve Şadi Pehlivanoğlu dâvetli olarak katılmışlardır. Kongreye konuk olarak gelen Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Mehmet Turgut ise, konuşma yapmamış ve arka sıralarda oturarak kongreyi izlemeyi tercih etmiştir.

FEDAİLER

Kongrenin açılmasından hemen sonra bir konuşma yapan Başbakan Suat Hayri Ürgüplü, «maden işçilerini, hayatlarını, memleketin kalkınmasına sarfeden fedailer telâkki ediyorum» demiştir.

Ürgüplü, daha sonra, maden işçilerinin hayatlarını, gençliklerini ve en güzel yıllarını madenlerde geçirdiklerini ifade ederek, bu işkolundaki çalışma koşullarının güçlük derecesini çok iyi bildiğini ileri sürmüştür. Bu vesileyle, bir anısını nakleden Başbakan, yıllarca önce, İngiltere'de, karısı ile birlikte bir madene indiklerini ve ocaktan çıktıktan sonra temizlenmekte ne büyük güçlük çektiklerini anlatmıştır.

MATEM AYI

Açış konuşmasını yapan Federasyon Başkanı Kemal Özer ise, mart ayının, «maden işçilerinin matem ayı» olduğunu söylemiş ve 1942 tarihli koordinasyon kararını yürürlükten kaldıran Bakanlar Kurulu Kararı'nın hâlâ Resmî Gazete'de yayımlanmamasını tenkit etmiştir.

OCAĞIM

Sabri Coşkun Gönüllü
Zonguldak

Ocağın yolları tozdur, çomurdur
Çiğerime dolan tozdur, kömürdür
Kazanç kömür ama giden ömürdür.

Öyle iken ayrılmayız ocaktan,
Ocak bize hem sevgili, hem düşman.

Ocağın havası dağda bulunmaz
Kömür tozlarına hiç dayanılmaz
Güneşe hasretiz, yüzde renk kalmaz.

Öyle iken ayrılmayız ocaktan,
Ocak bize hem sevgili, hem düşman.

Ocak harp meydanı, bir can pazarı,
Ona kör şeytanın değmiş nazarı
Nice yiğitlerin oldu mezarı.

Öyle iken ayrılmayız ocaktan,
Ocak bize hem sevgili, hem düşman.

Göçük yapar, su patlatır bu ocak
Ne kol koyar, ne beden ne bacak
Bizi yakmak için açıyor kucak.

Öyle iken ayrılmayız ocaktan,
Ocak bize hem sevgili, hem düşman.

Ankarada yapılan Maden - İş Genel Kurul toplantısında bir maden işçisinin okuduğu şiir ilgi topladı. Bu şiiri aynen yayınlıyoruz.

Agop'la Kürt Şerif bir uçtan uca
Ocak koynundayız gündüz ve gece
Bize zulmediyor, gidiyor güce.

Öyle iken ayrılmayız ocaktan,
Ocak bize hem sevgili, hem düşman.

Sana yar olmadı bizim birimiz
İlk kurban oldu Uzun pirimiz
Taş ile doludur akciğerimiz.

Öyle iken ayrılmayız ocaktan,
Ocak bize hem sevgili, hem düşman.

Ocağın alnında bir kara yazı
Grizu, körnefes, hem yangın gazı
Ne yuvalar yıktı ağlattı bizi.

Öyle iken ayrılmayız ocaktan,
Ocak bize hem gurbettir, hem vatan.

Ağlatıp söyletme Sabri Coşkunu
Yollarına feda ettim bu canı
Sensin abat eden bu güzel vatani.

Öyle iken ayrılmayız ocaktan,
Ocak bize hem sevgili, hem düşman.

Özer ve daha sonra Başbakan Ürgüplü'nün konuşmalarından sonra, Çalışma Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil kürsiye gelmiş ve maden işçilerine hitaben bir konuşma yapmıştır. Maden işçilerinin Türkiye'nin «orta sınıfını teşkil ettiğini» sövliyen Çağlayangil, «Türkiye'nin kalkınmasında Türk İşçilerinin payı, bugünden, hepimizin göğsünü kabartan bir iftihar vesilesi olmuştur» demiştir.

ECEVİT KONUŞUYOR

Çağlayangil'den sonra kürsiye davet edilen eski Çalışma Bakanı Bülent Ecevit, işçi haklarının ve rilmesine ve Türk İşçilerinin örgütlenmesine karşı olan çıkarıcı grupların çalışmalarından söz etmiş ve özetle şöyle demiştir:

«Yeni demokratik çalışma düzeninin bir buçuk yılı aşan başlangıç döneminde verdiği çok olumlu sonuçlara rağmen, hâlâ bu düzene saygı beslemeyenlere rastlanıyor, bazı çevrelerin sağdan ve soldan bu düzeni yıkmak için fırsat kolladıkları görülüyor.

Kimi çalışma hayatında eski alışık düzenini özledikleri için, kimi de toplu sözleşme ve grev hakkını, hayallerindeki düzenin kurulmasına engel saydıkları için, bu hakları çığrından çıkararak, halkın gözü önünde mahkûm ederek yıkmak istemektedirler.»

Ecevit'in pek çok alkışlanan konuşmasından sonra, diğer bakan ve milletvekilleri de konuşmalar yapmışlar ve özellikle maden işçilerinin fedakâr çalışmalarına değinerek, yeraltı cevherlerinin çıkarılmasında işçilerimizin sağladığı ve rim artışını övmüşlerdir.

BASİRETSİZ LİDER

Daha sonra, Türk İş Genel Sekreteri Halil Tunç kürsiye gelmiş ve büyük tezahüratla karşılanan heyecanlı konuşmasını yapmıştır. Tunç, konuşmasında, Zonguldak olaylarında can veren işçilerimizin «şehit» olmadıkları yolunda Millet Partisi Lideri Osman Bölükbaşı tarafından sarfedilen sözlerle değinmiş ve Bölükbaşı'ya şiddetle çatmış tir. Tunç, özetle şöyle demiştir:

«Basiretsiz lider, mecliste yaptığı son konuşmasında, Türk İşçisi'ni ağır şekilde yaralamıştır. Bu adam, siyasi hayatı içinde, siyasi rakiplerine çamur atmak, hayatı boyunca demagoji yapmaktan ileri gitmemiştir. Bu politikacı, ne zaman Türk İşçi hareketinde, hangi sosyal meselesine, meseleye el atmıştır? Yirmi gün önce, çöküntüler altında 34 işçi kardeşimiz, şehit kardeşimizin ölüsü, gün yüzüne bile çıkarılamadı. Bu şehitler için çirkin konuşmalar yapan bu adam, işçilere çatacağına, hükûmete, bunların neden hâlâ çıkarılamadığını sormalıydı. Artık basit politikacılar, böyle sözde kahramanlara inanmıyoruz.»

Tunç'tan sonra, diğer konuklardan da bazıları konuşmuşlar ve sıra gündemin tüzük değişikliğiyle ilgili maddesine gelmiştir.

Bu arada, üyeler toplu halde Anıt Kabir'e gitmişler ve bir çelenk bırakmışlardır.

Tüzük değişikliği ve faaliyet raporunun okunmasından sonra, üyeler söz almışlar ve maden işçilerinin dertlerini dile getirmişlerdir. Delegeler, özellikle özel sektör işletmelerinde istismar edildiklerini belirtmişler ve bu sektörün elindeki işletmelerden para alamadıklarını, kara tumba denilen ilksel usullerle çalıştırıldıklarını, sağlık koşullarının ihmal edildiğini belirtmişlerdir.

ŞEKER-İŞ KONGRELERİ

Türkiye Şeker Fabrikaları İşçileri Sendikası'nın şube kongrelerine, Mart ve Nisan ayları içinde bütün yurttaki şeker fabrikalarında devam edilmiştir. Şeker-İş, bu iki ay boyunca yedi şube kongresini tamamlamıştır.

Genel Başkan Hamdi Güvenen ve Genel Sekreter Faik Dinçay'ın da hazır bulundukları kongrelerde teşkil edilen yeni yönetim kurulları şöyledir:

15 Martta yapılan Şeker-İş Erzurum Şube Kongresinde seçilen yönetim kurulu:

Başkan : Ahmet Gökalp, Sekreter : Yaman Atacan, Sayman : Mehmet Kaya, Üyeler : Ragıp Kurt, Ali

Gedik, Hilmi Özsayın, Kemal Dağdelen.

18 Mart Şeker-İş Erzincan Şube Kongresi sonunda seçilen yönetim kurulu:

Başkan : Adnan Özkaya, Sekreter : Hasan Mete, Sayman : Şerafettin Yurt, Üyeler : Binali Ardic, Fikri Kaygısız, Nuri Ateş, Erol Gürel.

22 Mart Şeker-İş Malatya Şube Kongresi sonunda seçilen yönetim kurulu :

Başkan : Hasan Turgut Çetin, Sekreter : Hikmet Kirpi, Sayman : Hayri Günay, Üyeler : Ali Vural, Ayhan Uçar Vural Akar, Hasan Kırçalı.

26 Mart Şeker-İş Kayseri Şube Kongresi sonunda seçilen yönetim kurulu:

Başkan : Fuat Yaraman, Sekreter : Mahmut Bozkurt, Sayman : Abit Güven, Üyeler : Necati Alıcı, Hüseyin Yıldırım, Ali Aracan, Ahmet Topuz.

2 Nisan Şeker-İş Uşak Şube Kongresi sonunda seçilen yönetim kurulu :

Başkan : Fahri Tuncer, Sekreter : Cemal Şenyörük, Sayman : İsmail Hakkı Perdahcı, Üyeler : Kadir Avgan, Ahmet Sungurhan, Ahmet Küçükaslan, İbrahim Şengül,

5 Nisan Şeker-İş Susurluk Şube Kongresi sonunda seçilen yönetim kurulu :

Başkan : Hulusi Suner, Sekreter : Yalçın Ünal, Sayman : Nurettin Ersun Üyeler : Hüsnü Özenbaş, Durmuş Kırtay, Şerif Metin, Ferit Alaca.

8. Nisan Şeker-İş Burdur Şube Kongresi'nde seçilen yönetim kurulu:

Başkan : Ömer Aykut, Sekreter : Kemal İşkorur, Sayman : Fevzi Doğaner, Üyeler : Ali Çizmecı, Sırrı Teberur, Mehmet Tahracı, Mustafa Kopar.

PETROL-İS ANKARA KONGRESİ

Türkiye Petrol, Kimya ve Atom İşçileri Sendikası «Türkiye Petrol-İş Sendikası» Ankara Şube

Ziyaret

Uluslararası Tekstil Federasyonu Genel Sekreteri İle İsveç Tekstil İşçileri Sendikası Başkanı Türk-İş'i Ziyaret Ettiler.

İki İsveçli sendikacı, Birger Viklund (Uluslararası Tekstil Federasyonu Genel Sekreteri) ile Einar Kilander (İsveç Tekstil İşçileri Sendikası Başkanı) ay içinde Türk-İş'i ziyaret etmişlerdir. Teksif Sendikası'nın düzenlediği seminerde ders vermek üzere yurdumuza gelen İsveçli sendikacılar, 19 Nisan da Türk-İş yöneticileri ile bir süre görüşmüşlerdir.

1898 yılında kurulan ve işkolundaki bütün işçileri bünyesinde toplayan 32.000 üyeli İsveç Tekstil İşçileri Sendikası, 37000 üyeli Giyim Sanayii İşçileri Sendikası ile 17000 üyeli Ayakkabı ve Deri Sanayii İşçileri Sendikası, İsveç İşçi Sendikaları Konfederasyonunun üyesi olan bir Federasyon meydana

ZİYARET — Uluslararası Tekstil Federasyonu Genel Sekreteri Birger Viglund, ay içinde Türkiye'yi ziyaret etti. İsveç'li sendikacı, Türk-İş Genel Merkezi'nde Türk sendika hareketinin öncüleriyle de tanıştı. Resimde dost sendika yöneticisi Teksif Başkanı Bahir Ersoy'la.

getirmişlerdir. Dergimiz muhabiri ile görüşen E. Kilander çok yakından Giyim Sanayii İşçileri ile Teks-

til Sanayii İşçilerinin bir sendika çatısı altında toplanacaklarını söylemiştir.

Kongresi, 17-18 Nisan günlerinde Ankara'da yapılmıştır.

Özellikle bazı yabancı şirketler de çalışan Petrol-İş üyelerini sendikadan istifa ettirmek için baskı yapıldığının belirtildiği kongrede, Petrol-İş Genel Başkanı Ziya Hepbir de hazır bulunmuş ve bir konuşma yapmıştır.

Faaliyet, mâli ve denetçi raporlarının okunmasından sonra, Genel Başkan Ziya Hepbir kürsüye gelmiş ve uzun konuşmasını yapmıştır.

«Bazı sendikacı dua alır, bazısı da beddua. Biz, dua almak için sendikacılık yapıyoruz...» diyen Hepbir, sendikacılığın, dünyanın en zor mesleği olduğunu ileri sürmüş ve şöyle demiştir:

«İşçinin hakkını işverene, işverenin hakkını da işçiye yedirmeden realist sendikacılık yapmak zordur. Sendikacılık, dünyanın en zor mesleğidir.»

Bu arada, aynı işkolunda kurulu Türkiye Petrol İşçi Sendikaları

Federasyonu'ndan şikâyet eden Ziya Hepbir, iki sendikal teşekkülün çalışmalarını karşılaştırmış, Petrol-İş'in dünyanın en güzel toplu sözleşmesini yaptığını ileri sürmüş ve «onların sözleşmesi nerede, bizimki si nerede?» demiştir.

274 ve 275 sayılı kanunlar çıkmadan önce, sendikacılığın en ufak fonksiyonunun bile bulunmadığını belirten Hepbir, sosyal adalet konusunda da şunları söylemiştir.

«Bu memlekete her türlü fenalık gelebilir. Çünkü aç insan her türlü şeyi yapabilir. Memleketimiz de 29 milyon 500 bin kişi yer altında yaşıyor, 500 bin kişi de yer üstünde...»

Ziya Hepbir, bu arada, petrol işverenlerinin sarı sendikaları himaye ettiklerini söylemiş ve bu durumun kendi aleyhlerine olacağını belirttikten, Ataş Grevi'ni hatırlatmıştır. Hepbir, bu konuda şunları söylemiştir:

«Ataş'ta paralar verdiler, sendi-

ka kurdurttular. Netice onlar için hüsrân oldu tabii.

Ataş'taki greve siyasi parmaklar girdi. Ama, Mobil'e, Shell'e, BP'ye iyi oldu. Kendi sıvılttikleri kazık kendilerine battı.»

Hepbirin konuşmasından sonra, üyeler faaliyet raporunu tenkit etmişler ve önümüzdeki günlerde yapılacak toplu sözleşmelerde sağlanması gerekli hükümlere değinmişlerdir.

PETROL-İŞ BATMAN KONGRESİ

Ay içinde başlanan Türkiye Petrol, Kimya ve Atom İşçileri Sendikası'nın Batman Kongresi tehir edilmiştir.

Kongre sınırlı bir hava içinde başlamış Genel Merkez'in son dakikada aldığı bir kararla, ileri bir tarihe bırakılmıştır. Tatil edilen kongrenin hangi tarihte yapılacağı, ileride Petrol-İş tarafından bildirilecektir.

GREVLER

DERİ-İŞ 54 İŞYERİNDE
GREV İLÂN ETTİ

Türkiye Deri-İş Sendikası, İstanbul'daki 54 işyerinde ilân ettiği grevden beşine 20 Nisan Salı günü başlamıştır. Sendikanın, «Türkiye Deri İşverenleri Sendikası» ile beş aydan beri devam eden toplu sözleşme görüşmelerinin uyuşmazlıkla sonuçlanması, grev kararının alınmasına sebep olmuştur.

Türk-İş Birinci Bölge Temsilciliği'nce kurulan «Toplu İş Sözleşmeleri ve Grevleri Koodirnas-yon Komitesi», sözleşmenin uyuşmazlığa intikali delayısı ile meseleyi ele almış ve işverenle bizzat temasa başlamıştır. Ancak komite ile işveren sendikası arasındaki görüşmelerin de olumlu sonuç vermemesi ve İstanbul Valisi Niyazi Akı'nın da arabuluculuk çabasına rağmen işverenlerin diretmeleri, grevi kaçınılmaz hale sokmuştur.

Greve sebep teşkil eden uyuşmazlık konusu sendika istekleri özetle şunlardır:

1 — Yirmi yıla kadar kıdemi olan işçilere, yirmi günlük ücretleri tutarında yıllık ikramiye verilmesi,

2 — Kıdemi yirmi yıldan fazla olan işçilere otuz günlük ücretleri tutarında yıllık ikramiye verilmesi,

3 — 13.50 — 20.00 lira arasında günlük ücret alan işçilere yüzde 15, 20.00 — 30.00 günlük ücret alan işçilere yüzde 10 ve daha yukarı ücret alanlara ise, yüzde 8 oranında zam yapılması

Bu arada, bazı deri işverenleri, teker teker Deri-İş'e başvurarak, sendikanın isteklerini kabul ettiklerini bildirmişlerdir. Bu işverenler, sendikalarından istifa edeceklerini açıklamışlardır. Bununla birlikte, işveren sendikası, ayak diremeye devam etmektedir.

Deri-İş'e, Uluslararası Deri-İşçileri Federasyonu'ndan 50 bin liralık bir yardım gelmiştir. Bu meblâğ, Türkiye'nin de destekledi-

ği büyük grevin finanse edilmesinde kullanılacaktır.

VE LOKAVT

54 işyerinden beşinde greve gidilmesi, diğer 49 işyerinde de, işveren sendikasıyla lokavta gidilmesine sebep teşkil etmiştir.

850 işçinin işten çıkarılmasıyla sonuçlanan lokavt kararının alındığı bu 49 işyerinde inşaat ve çalışma ruhsatı olmadığı bildirilmektedir. Lokavt başlar başlamaz, olay yerinde bir açık hava toplantısı düzenliyen Deri-İş Sendikası yöneticileri, işverenlerin tutumunu protesto etmişlerdir. Bu toplantıda konuşan bazı işçiler, bu işyerlerini bir daha açtırmayacaklarını ileri sürmüşlerdir.

ADALET

Lokavt kararının alınması üzerine, derhal harekete geçen Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu ve Deri - İş yöneticileri, Deri İşverenleri Sendikası ve söz konusu deri işverenlerini «kanunsuz lokavt» yapmak iddiasıyla mahkemece yermişlerdir.

Grevci işçilerle düzenlenen toplantıya gelen Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu Genel Sekreteri Ömer Becu, «Bütün dünya işçilerinin kendileriyle birlikte olduğunu» ifade etmiş ve grevci işçilere başarılar dilemiştir.

KEPEZ GREVİ

Balıkesir «Kepez Konserve Fabrikası» ndaki grev üçüncü ayında başarı ile devam etmektedir.

İşçilerin üye olduğu Tütün - Müskirat ve Gıda Sanayi İşçileri Sendikası ile toplu pazarlığa oturmayı, anlaşılabilir bir tutumla reddeden Kepez işverenleri, grevi gayri meşru yoldan kırmak için netice vermeyen çabalar harcamaktadır.

Sonradan işyerine aldığı işçilerle, sendikanın çoğunluğunu yok etmek isteyen işveren dâva edilmiş ve mahkeme, sendika lehinde karar vermiştir. Bu karar sonucunda, işveren, grevci işçilere ait üretim faaliyetine devam edememektedir.

Çirkin Bir Yayın

Afyon'da çıkan bir gazete var. «Cop» adını taşıyan bu gazetenin son sayısında, Almanya'daki işçilerimizle yakından ilgili çirkin bir şiir yayınlanmış olmasıydı, bu garip ceridenin adını bile etmiye lüzum duymıyacaktık.

Ancak, Almanya'ya nakatlarını sağlamaya giden işçilerimizi yaralamayı, yurttan binlerce kilometre uzaklıkta, Türkiye'de kazanamadıkları rızıklarını temine çalışan insanları can evinden vurmaya amaç edinmiş bu karalama üzerine susamadık. «Almanya'dan mektup yazan İbraam'a cevap» başlığını taşıyan karalamanın yayımlandığı bu cerideyi çıkaranlar hangi akla hizmet ettiklerinin farkında olmasalar bile, bu, yurt dışındaki işçilerimize en adi şekilde dil uzatmaktadır.

Yurt dışına işçi yollanmasına karşı olmak, bir görüştür. Bu görüşe, aynı fikir de olmasak bile saygı duyarız. Ama, bu işçilerimizin kızılarına, kızlarına kızkardeşlerine dil uzatmak, bir görüşün değil' doğrudan doğruya aşağılığın ifadesidir.

Sendika, grevci işçilere, muntazam olarak grev yardımı ve bu arada erzak yardımı yapmaktadır. İşçilere, son olarak bu ay içinde pirinç ve şeker yardımı yapılmıştır.

Grevci işçiler, fabrika yakınındaki lokallerinde toplanmakta ve eğlenmektedirler. Türk-İş Üçüncü Bölge Temsilciliği'nin de yakından ilgilendiği grevci işçilere moral eğitimi için geniş faaliyet gösterilmektedir.

Grev konusunda kendisiyle görüştüğümüz sendika yetkilileri, grev ve daha çok uzun süre devam edecek mâlî kudrette olduklarını açıklamışlardır.

SEMİNER

Bundan bir süre önce, yurdumuzu ziyaret eden İsrail İşçi Sendikaları Konfederasyonu (HİSTADRUT) yöneticilerinden Aharon Becker ile Zev Levin'in Türk-İş yöneticileri ile vardıkları anlaşma gereğince, iş birgili çalışmalarına başlanılmıştır.

İşbirliğinin ilk örneği eğitim alanında verilmiştir. HİSTADRUT'un Tel Aviv'deki Genel Merkezinde açılan «Sendika Eğitimcisi Yetiştirme» seminerine Türk-İş'e bağlı sendikalardan ve Bölge Temsilciliklerinden 19 kişi katılmıştır.

Yanda resimler görülen eğitimciler, semineri başarı ile bitirip bir süre önce yurda dönmüşlerdir.

TÜRK-İŞ HİSTADRUT SENDİKACILIK VE EĞİTİM METODLARI SEMİNERİ (5.1-2.2. 1965) İSRAEL

Dünyadan Haberler

O E C D

OECD, Türkiye'ye 70 milyon dolarlık yeni bir yardım yapıyor

OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı) konseyi, Avrupa Para Antlaşması gereğince kurulan Avrupa Para Fonundan, Türkiye'ye 70 milyon dolarlık (700 milyon TL.) bir kredi açılmasına karar vermiştir. Kredi, önümüzdeki yıllarda Türkiye'nin dış borç için verilmektedir. Yeni kredilerin ödenmesini kolaylaştırmak dışında Türkiye, Avrupa Para Fonuna 95 milyon dolar borçlu durumdadır. Bunun 55 milyonunu 1965 yılında, 30 milyonunu 1966 ve 10 milyonunu ise 1967 yılında ödenmesi gerekmektedir. 70 milyon dolarlık yeni kredinin 50 milyonunu 1965'te,

20 milyonunu ise 1966 yıllarında ödenmesi gereken borçlarımıza mahsup edilecektir.

Böylece, Türkiye dışında bir ülkede bir 70 milyon dolar daha bir kasadan çıkarılıp gene aynı kasaya geri saklanacak ve Türkiye sınırlarından içeriye girmeyen bir 70 milyon dolar daha borçlanacaktır.

İNGİLTERE

İngiltere'de fikir özgürlüğü nü koruma çabası

İngiltere hükümeti basın hürriyetini korumak ve çeşitli fikir akımlarının temsil edilmesini mümkün kılmak için gazetelerin birleşmesini önleyecek bir «hakem kurulu» teşkiline karar vermiştir.

Kendisi de eski bir gazeteci olan ticaret bakanı Douglas Jay, gazetelerin birleşmelerinin İngilte-

de çeşitli fikir akımlarının çarpışması hürriyetini engellediğini söylemiş «bu ülkede demokrasinin sınırsız bir şekilde tehdit edildiği alanlardan başlıcası budur» demiştir.

Hükümetin yeni «şirketlerin birleşmesi ve tröst» kanun tasarısının müzakeresi münasebetiyle konuşan Ticaret Bakanı, «bu tasarının kanunlaşması ile kurulacak tröst komisyonu, şirketlerin birleşme taleplerini inceleyecek ve kamu menfaatlerine zararlı gördüğü hallerde mani olacaktır» demiştir.

AVUSTURYA

Anti-Faşist gösteriler sırasında faşistler tarafından öldürülen Ernst Kirschweiger anıldı

Avusturya İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Anton Benya,

bütün sendikacılar ve binlerce işçi faşizm aleyhtarı E. Kirschweger'in 8 Nisanda Viyana'da yapılan ceneze merasiminde hazır bulunmuşlardır.

Viyana Üniversitesinde faşist sloganlarla Faşizm çağrısında bulunan profesör Borodajkewycz aleyhinde gösterilerde bulunduğu sırada bir talebe tarafından öldürülen 67 yaşındaki E. Kirschweger'in cenaze merasimine ayrıca bütün siyasi partiler, Hükümet, Parlamento üyeleri, üniversiteler ve 25000 den fazla halk Avusturya'da Faşizmin canlandırılmasını protesto etmek amacı ile katılmışlardır.

MEKSİKA

Uluslararası Gençlik Semineri bu yıl Meksiko kentinde yapılacaktır

Geleneksel yıllık Uluslararası Gençlik Semineri, bu yıl ilk defa Avrupa dışında bir ülkede gene Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu tarafından düzenlenecektir. Dünyanın her bir köşesinden gelecek genç sendika liderlerinin katılacağı ve 3 - 16 Ekim tarihleri arasında yapılacak olan seminerin konusu «Batı Dünyasında İşçi Sendikalarının ve Gençliğin Problemleri» dir.

JAPONYA

Uluslararası Çalışma Teşkilatı ile Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu delegeleri Japonya'yı ziyaret ediyor.

Japonya'nın dört milli işçi kuruluştur, ülkelerindeki sendikal çalışmaları ve sonuçlarının eleştirilmesi ni yaptırmak üzere, ILO (Uluslararası Çalışma Teşkilatı) ve ICFTU (Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu) ndan bir grup eleştirici davet etmiştir. Dört milli Japon işçi kuruluşu (Sohyo, Domei, Shinsanbetsu ve Churitsu - Roren) yaptıkları bu teklif üzerine, ILO İşçi Grubu Başkanı Jean Möri ve ICFTU İdare Merkezi Başkanı Herman Patteet'ten kurulu bir heyet 15 Nisanda Japonya'ya hareket etmiştir.

ICFTU'NUN DÜNYA İŞÇİLERİNE MESAJI

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) Genel Sekreteri Ömer Becu, 1 Mayıs İşçi Bayramı dolayısı ile yayınladığı bir bildiriyle, bütün dünya işçilerini kutlamıştır.

Bütün üye ülkelere ve bu arada Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu vasıtasıyla Türk İşçileri'ne de yollanan bildiride şöyle denilmektedir :

«Dünya İşçileri,

Bir kere daha, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu, bu uluslararası bayram dolayısı ile, kardeşçe selâmlarını gönderir. Bugün, sendikal hareket öncülerinin, çalışanların, bu günkü başarılarını sağlama yolunda sarfettikleri çabayla, kendimiz ve çocuklarımıza daha iyi bir hayat sağlamak için istikbale cesaretle bakabildiğimiz gün olarak hatırlanacaktır.

Şu anda, ICFTU'nun, dünya işçilerini, barış, ekme ve özgürlük savaşına çağırışının 15 inci yıldönümüdür. O tarihten bu yana, uluslararası işçi hareketinin gücüyle pek çok başarı elde edilmiştir. Ancak, mücadeleye hâla ortadadır ve bizler ICFTU çevresinde devamlı mücadeleye daima hazırız.

— Uluslararası kontrol ile silâhsızlanmayı gerçekleştirmek ve nükleer savaş yeryüzünden kaldırarak, devamlı barış sağlamak,

— Tam, verimli ve özgür istihdamı sağlamak, başta gelişmemiş ülkeler olmak üzere, insangücünün heba edilmesini önlemek, iş em-

niyeti, çalışma saatlerinin azaltılması, iyi konutlar, ihtiyarlık, hastalık ve işgörememezlik sigortalarının sağlanması ile, bütün dünya işçilerinin daha iyi çalışma koşullarına kavuşması,

— Dikkatle koordine edilmiş mâli ve teknik yardımlarla ve üretim mallarının dünya piyasalarında pazarlar bulmasını sağlayarak garanti altına alacak politikalarla, az gelişmiş ülkelerin ekonomik - sosyal kalkınma hamlelerinin hızla gelişmesine ve denge bulmasına çalışmak,

— Modern bilim ve teknolojiyi, büyük insan kütlelerinin hizmetine sunmak ve bunları mutlu azınlıkların tekelinden çıkarmak,

— Heryerde ve özellikle yeni bağımsızlık kazanan ülkelerde, bütün sendikal hakların kullanılmasını ve bu şekilde de işçilerin, ülkenin yükselmesine katılmalarını sağlamak,

— Genç işçiler ile kadın işçilerin özel durumlarının göz önüne alınmasını ve özel hükümlerin uygulanmasını sağlamak,

Mücadelesine devam edeceğiz.

Çalışma Hayatı İle İlgili Herkesin Kitabı

SENDİKALAR VE GREV, LOKAVT HAKLARI

TÜRK-İŞ YAYINLARI NO. 35

274 Sayılı Sendikalar Kanunu ve 275 Sayılı Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanunu ile ilgili Türk-İş görüşleri, tasarıların tenkidi, basının görüşü, komisyon raporları, kanunlarla ilgili hakların Dünya ve Türk Anayasa larındaki yerleri, Danıştay, Yargıtay, diğer mahkemeler ve Yüksek Hakem Kurulu kararlarını kapsıyan bu kitap, Türk sendikacılığının ansiklopedisidir.

1200 sayfa, fiyatı 50 T.L.

ÖDEMELİ OLARAK GÖNDERİLİR.

İsteme Adresi : Atatürk Bulvarı İşçi Sigortaları Han Kat 3, Kızılay, Ankara

(TÜRK-İŞ 4)

A
Y
L
I
K

TÜRK-İŞ

D
E
R
G
İ

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Yayın Organı

OKUYUNUZ

ABONE OLUNUZ

Atatürk Bulvarı, İşçi Sigortaları Han Kat 1 No. 2, Kızılay, Ankara

(TÜRK-İŞ 3)

bölünmez bir bütündür

Türk işçi hareketi